

บทที่ 5

การจัดการถนนคนเดินภาคองต้า

ในบทนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอเนื้อหาของกรณีศึกษาของการลงพื้นที่ในการศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการถนนคนเดินภาคองต้า อ.เมือง จ.ลำปาง ตามวัตถุประสงค์การศึกษา ข้อที่ 1. เพื่อศึกษาถึงรูปแบบและการมีส่วนร่วมของผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนภาคองต้า ในการจัดการถนนคนเดินภาคองต้า และข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ถึงผลกระทบจากการจัดการถนนคนเดินภาคองต้าที่มีต่อชุมชน เพื่อนำไปสู่การตอบคำถามในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผลการศึกษาได้จากกรวิจัยด้านเอกสาร (Documentary Research) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก สมาชิกสภาเทศบาลนครลำปาง เจ้าหน้าที่ข้าราชการผู้ปฏิบัติงานเทศบาลนครลำปาง ผู้อาศัยอยู่ในชุมชนทั้งภาคองต้าเหนือและภาคองต้าใต้ ผู้ค้าขายในบริเวณถนนคนเดินภาคองต้า กรรมการบริหารถนนคนเดินภาคองต้า และนักท่องเที่ยว จำนวน 78 ตัวอย่าง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหา ผู้วิจัยจึงแบ่งประเด็นลำดับการนำเสนอเนื้อหาและผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

- 5.1 ประวัติความเป็นมาของถนนคนเดินภาคองต้า
- 5.2 รูปแบบการบริหารจัดการถนนคนเดินภาคองต้า
- 5.3 ผลกระทบของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินภาคองต้า
- 5.4 วิเคราะห์การจัดการถนนคนเดินภาคองต้า

5.1 ประวัติความเป็นมาของถนนคนเดินภาคองต้า

จังหวัดลำปาง โดยเฉพาะย่านชุมชนภาคองต้า เคยเป็นย่านที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจการค้ามาตั้งแต่ยุคการค้าทางน้ำรุ่งเรือง ราวปี พ.ศ. 2430 ในช่วงรัชสมัยของสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 จึงมีพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และคุณค่าทาง สถาปัตยกรรมที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมตามวิถีชีวิตของชุมชนภาคองต้าในอดีตที่โดดเด่นกว่าชุมชนอื่น ประกอบกับชุมชนภาคองต้าเป็นชุมชนที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยเป็นส่วนมาก ไม่ได้เป็นแหล่งพาณิชยกรรม ที่ผ่านมามีหลายหน่วยงานเช่น จังหวัดลำปาง หอการค้าจังหวัดลำปางร่วมกับคนในชุมชน พยายามจัดกิจกรรมในลักษณะถนนคนเดิน ในบริเวณถนนตลาดเก่า (ตลาดจีน) แต่กิจกรรมก่อนนั้นก็ไม่สามารถจัดได้อย่างต่อเนื่อง มีการจัดหลายๆครั้งแต่ก็ได้ล้มเลิกไป

ต่อมาเทศบาลนครลำปางได้ดำเนินนโยบายและกลยุทธ์ พัฒนาเศรษฐกิจเทศบาลนครลำปางตามแผนพัฒนาเทศบาลนครลำปาง 3 ปี (2548 – 2550) โดยได้จัดกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้าขึ้นอย่างเป็นทางการ ในวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 ภายใต้ชื่อกิจกรรม “กาดกองต้า กองฮิมวัง อาหารฮิมน้ำ ย้อนยุควัฒนธรรมวิถีชีวิตคนเมือง” เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในเขตเทศบาลนครลำปาง ในระยะแรกๆเทศบาลนครลำปางจะเข้าร่วมบริหารจัดการและสนับสนุนงบประมาณในการทำกิจกรรม ภายใต้โครงการต่างๆ ในบริเวณถนนคนเดินกาดกองต้า จนกระทั่งเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2548 เทศบาลนครลำปางได้ดำเนินการจัดตั้งชุมชนกาดกองต้าเหนือ และชุมชนกาดกองต้าใต้ขึ้นต่อมาได้มีการคัดเลือกคณะกรรมการกาดกองต้าจากคณะกรรมการชุมชนเทศบาลนครลำปางได้มอบให้คณะกรรมการกาดกองต้าและทีมงานเข้าบริหารจัดการถนนคนเดินกาดกองต้าและออกระเบียบข้อบังคับภายใต้กรอบแนวทางที่ไม่ขัดต่อศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชนที่เทศบาลนครลำปางกำหนดเบื้องต้น

1. ลักษณะการจัดกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้า

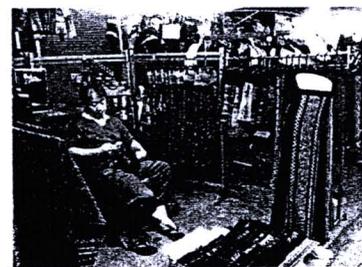
การจัดกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้า เป็นการจัดให้มีการวางแผงจำหน่ายสินค้าริม 2 ฝั่งถนนตลาดจีน (ตลาดเก่า) และภายในบ้านอยู่อาศัยที่เปิดเป็นร้านค้า ในพื้นที่ส่วนกลางของถนนใช้เป็นพื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวเดินเยี่ยมชมอาคารสถาปัตยกรรม และเดินซื้อสินค้า มีการจัดการแสดงดนตรีทั้งดนตรีสากล ดนตรีพื้นเมือง และการแสดงที่ส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เช่น การแสดงดนตรีพื้นเมืองสะล้อซอซึง การแสดงดนตรีประสานเสียง การแสดงฟ้อนรำพื้นเมือง หรือเป็นการแสดงที่สนับสนุนการแสดงออกของเยาวชน โดยมีการปิดเส้นทางจราจรถนนตลาดเก่า ตั้งแต่เวลา 17.00 น. – 22.00น. ทุกวันเสาร์และวันอาทิตย์

สินค้าของที่ระลึก

ข้าวควบ (ข้าวเหนียวาว)

เสื่อผ้าพื้นเมือง

ภาพที่ 3 ประเภทสินค้าที่จำหน่ายในถนนคนเดินกาดกองต้า

1. สินค้าพื้นเมือง สินค้าหัตถกรรม เช่น ผลิตภัณฑ์จากกระดาษสา เครื่องดนตรีพื้นเมือง ของใช้ผลิตภัณฑ์จากไม้แกะสลัก ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ ผลิตภัณฑ์จากหวาย ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว

2. สินค้าประเภทอาหาร อาหารพื้นเมือง เช่น ขนมจีนน้ำเงี้ยว น้ำพริกหนุ่ม จิ้นส้ม (แหนม) แคบหมู แกงพื้นเมืองชนิดต่างๆ ไข่ป๋าม (ไข่ใส่ใบตองย่าง) ข้าวควบ (ข้าวเกรียบว่าว) ข้าวปั้นพื้นเมือง และ อาหารทั่วไปอื่นๆ เช่น กระจ่างปลา ก๋วยเตี๋ยวผัดไทย หอยทอด ไก่ทอด หมูทอด บาร์บีคิว ลูกชิ้นปิ้ง ข้าวโพคปิ้ง เห็ดปิ้ง ซูชิ โรตีสี แปงเค้กเยอรมัน เป็นต้น

3. เครื่องดื่ม น้ำผลไม้ กาแฟสด น้ำสมุนไพร

4. เสื้อผ้าสำเร็จรูปพื้นเมือง เสื้อผ้าสำเร็จรูปแฟชั่น

5. ของที่ระลึก เช่น เสื้อยืดลำปาง เสื้อยืดภาคองค้ำ พวงกุญแจ ของใส่โทรศัพท์มือถือ

6. ผลิตภัณฑ์เซรามิก ส่วนมากจะเป็นเครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร เช่น ถ้วย จาน ชาม ถ้วยชา ถ้วยกาแฟ แจกัน เป็นต้น

7. สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ สินค้าจากท้องถิ่นในลำปาง เช่น ข้าวแต๋น น้ำพริกชนิดต่างๆ

2. วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม

เพื่อกระตุ้นภาวะเศรษฐกิจในเขตเทศบาลนครลำปางและรองรับการค้าขายรูปแบบถนนคนเดินและถนนอาหารปลอดภัย

3. แผนงานและโครงการถนนคนเดินภาคองค้ำ

กิจกรรมถนนคนเดินภาคองค้ำเป็นกิจกรรมหนึ่งของเทศบาลนครลำปางตามนโยบาย และกลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจ เริ่มต้นอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 เพื่อกระตุ้นภาวะเศรษฐกิจในเขตเทศบาลนครลำปาง และรองรับการค้าขายรูปแบบถนนคนเดินและถนนอาหารปลอดภัย ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมจะเป็นลักษณะโครงการต่าง ๆ ต่อเนื่องตามระยะเวลาเพื่อความสะดวกในการจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายต่างๆ โดยเริ่มต้นจากโครงการถนนคนเดินอาหารปลอดภัย ภายใต้ชื่อโครงการ “ภาคองค้ำ กองฮิมวัง อาหารฮิมน้ำ ย้อนยุควัฒนธรรมวิถีชีวิตคนเมือง” เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเฉพาะวันเสาร์ – อาทิตย์ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของกิจกรรมเทศบาล ได้ใช้งบประมาณประจำของหน่วยงานต่างๆในสังกัดเทศบาลจัดการจนครบ 1 ปี ในปีแรกนี้การจัดการกิจกรรมยังไม่มีการจัดตั้งชุมชน และชุมชนภาคองค้ำเพิ่งประสบอุทกภัยครั้งใหญ่ระหว่างวันที่ 28 – 30 กันยายน พ.ศ. 2548 ชุมชนจึงไม่ได้มีส่วนร่วมเท่าใดนัก จนถึงวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2548 เทศบาลนครลำปางได้จัดตั้งชุมชนภาคองค้ำเหนือ และชุมชนภาคองค้ำใต้ขึ้นจึงเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการถนนคนเดินภาคองค้ำและ

เทศบาลนครลำปาง ได้สนับสนุนงบประมาณในการดำเนิน โครงการต่างๆ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง (สรุป การดำเนินงานกิจกรรมถนนคนเดินภาคองค้ำ เทศบาลนครลำปาง)

การดำเนิน โครงการถนนคนเดินภาคองค้ำอยู่ภายใต้แผนงาน/โครงการต่างๆ จำนวน 4 โครงการ ใช้งบประมาณรวมทั้งสิ้น 796,000 บาท ประกอบด้วย

3.1 โครงการประชาสัมพันธ์ “ย้อนยุคสู่ออดีต ภาคองค้ำ (ตลาดจีน)” เทศบาลนครลำปาง ปี 2548 เป็นกิจกรรมที่เปิดตัวโครงการถนนคนเดินภาคองค้ำ โดยจัดบรรยากาศการค้าขายแบบย้อนยุคใช้งบประมาณจำนวน 96,000 บาท

3.2 โครงการถนนคนเดิน และถนนปลอดรถ ภายใต้ชื่อ “ภาคองค้ำ กองฮิมวัง อาหารฮิม น้ำ ย้อนยุควัฒนธรรมวิถีชีวิตคนเมือง” เทศบาลนครลำปางจัดกิจกรรมถนนอาหารปลอดรถ กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตชุมชนคนเมือง มีการแสดงดนตรีศิลปวัฒนธรรมพื้นเมือง ใช้งบประมาณ 450,000 บาท

3.3 โครงการพัฒนาติดตามประเมินผลสุขภาพิบาลอาหารถนนคนเดิน และถนนปลอดรถ “ภาคองค้ำ กองฮิมวัง อาหารฮิม น้ำ ย้อนยุควัฒนธรรมวิถีชีวิตคนเมือง ” เทศบาลนครลำปางจัดกิจกรรม ติดตามผลสุขภาพิบาลตรวจสอบตัวอย่างอาหารที่จำหน่ายในถนนคนเดินภาคองค้ำ ใช้งบประมาณ 50,000 บาท

3.4 โครงการเทศกาลมหรหรรษาอาหารเอกลักษณ์ชุมชนเฉลิมฉลองถนนคนเดินภาคองค้ำ 1 ปี จัดกิจกรรมมหรหรรษาอาหารเอกลักษณ์ชุมชนการแสดงดนตรีศิลปวัฒนธรรมพื้นเมือง ใช้งบประมาณ 200,000 บาท (มุกเหริยญ สีตลานุชิต. 2552 : 6)

4. วิธีการดำเนินการ เทศบาลจัดคณะกรรมการมาทำงานกับร่วมชุมชน

5. การประชาสัมพันธ์ มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ในช่วงแรกที่เทศบาลนครลำปาง ร่วมในการบริหารจัดการ เช่น ป้ายคัทเข้าที่ขนาดใหญ่ วิทยุคลื่นต่างๆ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น จนเกิดผลให้กิจกรรมถนนคนเดินภาคองค้ำเผยแพร่เป็นที่รู้จักในจังหวัดลำปาง

6. พื้นที่ในการจัดกิจกรรม บนถนนตลาดเก่าตั้งแต่สะพานรัชฎาภิเศก ถึง คลังเจ๊กพงษ์ หรือคลังนิคมพานิชหน้าอาคารฟองหลิณะกรมการัจงาน (เทศบาลนครลำปาง) ได้วางระบบสาธารณูปโภคภายในพื้นที่การจัดกิจกรรม เช่น ไฟราวยาวตลอดถนน มีระบบรักษาความสะอาด การจัดเก็บขยะ ล้างทำความสะอาดถนนในบริเวณการจัดกิจกรรม

ถนนคนเดินภาคองค้ำในปัจจุบัน

เทศบาลนครลำปางบริหารจัดการภาคองค้ำมาได้ระยะหนึ่ง ก็ได้มอบให้ชุมชนบริหารจัดการถนนคนเดินภาคองค้ำเองและ ได้มีประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการเข้ามามีการบริหารงาน ในวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2550 ถนนคนเดินภาคองค้ำได้ดำเนินกิจกรรมมาจะครบปีที่ 6 ภายในวันที่ 5

พศ. 2554 นี้ กิจกรรมของภาคการค้าในปัจจุบันเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง และระดับประเทศ มีนักท่องเที่ยวทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัดเพิ่มมากขึ้นกิจกรรมถนนคนเดินภาคการค้า ได้มีการขยายตัวในด้านปริมาณของพื้นที่การจัดกิจกรรมและจำนวนแผงค้า กล่าวคือ ในระยะเริ่มดำเนินการ จะจัดกิจกรรมบนถนนตลาดเก่า (ตลาดจีน) แต่ในปัจจุบันได้ขยายพื้นที่ไปตามซอยต่างๆ แทบทุกซอยและทุกคลัง ได้แก่ คลังไปรษณีย์ คลังจันทน์ คลังทอนพานิชหรือคลังเสรี คลังศาลเจ้า คลังเจ๊กพงษ์หรือคลังนิคมพานิช รวมถึงซอยสะพาน 200 ปี ซอยทางเข้าวัดเกาะฯ ด้านเหนือตรงข้ามกับคลังทอนพานิชหรือคลังเสรี ซอยทางเข้าวัดเกาะประตูใหญ่ ตรงข้ามกับคลังศาลเจ้า ซอยทางเข้าวัดเกาะด้านใต้ตรงข้ามคลังเจ๊กพงษ์หรือคลังนิคมพานิช จำนวนแผงค้าจำนวน ประมาณ 500 แผงค้า ในระยะเริ่มแรกกิจกรรม ปัจจุบันมีแผงค้ากว่า 700 แผงค้า และยังมีผู้ค้าที่ยังแสดงความจำนงต้องการแผงค้าเพิ่มจำนวนขึ้นอีกเรื่อยๆ

5.2 รูปแบบการบริหารจัดการถนนคนเดินภาคการค้า

5.2.1 บทบาทและลักษณะการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มต่างๆของถนนคนเดินภาคการค้า

5.2.2 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกิจกรรมถนนคนเดินภาคการค้า

5.2.1 บทบาทและลักษณะการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มต่างๆของถนนคนเดินภาคการค้า

ในดำเนินกิจกรรมถนนคนเดินภาคการค้ามีกลุ่มต่างๆ ที่เข้าร่วมทำกิจกรรมในถนนคนเดินภาคการค้าประกอบด้วย กลุ่มผู้อาศัยอยู่ในชุมชน กลุ่มผู้ค้าขายวางแผงค้าในถนนคนเดินภาคการค้า กลุ่มนักท่องเที่ยว คณะกรรมการบริหารถนนคนเดินภาคการค้า คณะบริหารเทศบาล และข้าราชการผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับถนนคนเดินภาคการค้า ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มผู้อาศัยอยู่ในชุมชน

พื้นที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินภาคการค้าเป็นพื้นที่ซึ่งประกอบด้วยบ้านพักอาศัย อาคารบ้านเก่าที่ทรงคุณค่าทางสถาปัตยกรรมวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ร้านค้าที่ประกอบกิจการการค้าเป็นปกติประจำวัน รวมถึงวัดเกาะวาลุการาม ซึ่งมีทั้งกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดิน และไม่ได้ร่วมกิจกรรมถนนคนเดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ลักษณะของกลุ่มผู้อาศัยอยู่ในพื้นที่ถนนคนเดินภาคการค้า แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1.1 กลุ่มบ้านพักอาศัย

ตั้งอยู่บริเวณ 2 ฝั่งถนนตลาดเก่า ตามซอย และคลังต่างๆ ในบริเวณชุมชนภาคการค้า มีทั้งที่เข้าร่วมกิจกรรมคือเปิดบ้านวางแผงขายของ หรือเปิดเป็นร้านค้า และบริการให้เช่าพื้นที่จอดรถ หรือให้ผู้อื่นขายของหน้าบ้านที่อยู่อาศัยของตนเอง โดยให้ใช้ไฟฟ้าและได้รับค่าตอบแทนแล้วแต่

จะตกลงกันระหว่างเจ้าของบ้านและผู้มาค้าขายในถนนคนเดิน และบ้านพักอาศัยที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมใดๆของถนนคนเดินภาคองต้า

1.2 กลุ่มร้านค้า

โดยปกติร้านค้าที่ตั้งอยู่บนถนนตลาดเก่า เป็นร้านค้าขนาดเล็กประกอบกิจการภายในครอบครัว ทำการค้าอยู่กับบ้านที่อยู่อาศัย เช่น ร้านอาหาร ร้านตัดผม ร้านตัดเย็บเสื้อผ้า ร้านขายของชำ ร้านขายของที่ระลึก ร้านนวดแผนโบราณ เกสท์เฮาส์ ดังนั้นวันที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินในวันเสาร์และวันอาทิตย์ ร้านค้าส่วนมากจะเปิดดำเนินการและเข้าร่วมกิจกรรม

1.3 วัด

วัดในชุมชนภาคองต้าซึ่งพื้นที่บริเวณจัดกิจกรรมถนนคนเดินภาคองต้า มีเพียง 1 แห่งคือ วัดเกาะวาลุการาม เป็นวัดเก่าแก่อยู่คู่ชุมชนประมาณกว่าร้อยปีมาแล้ว ลักษณะที่ตั้งของวัดจะอยู่ด้านหลังของชุมชน ติดกับแม่น้ำวัง ทางเข้าและออกวัดจะเป็นลักษณะเป็นชอยระยะทางประมาณ 200 - 300 เมตร ในระยะในปีแรกๆได้ร่วมกิจกรรมถนนคนเดินภาคองต้าโดยให้ผู้ค้าในถนนคนเดินภาคองต้าและนักท่องเที่ยวเข้าไปจอดรถ และใช้ห้องสุขา แต่ปัจจุบันไม่ได้เปิดพื้นที่วัดร่วมกิจกรรมถนนคนเดินภาคองต้า สาเหตุเพราะวัดขาดบุคลากรในการกำกับดูแลและปัญหาเกิดการโจรกรรมลักขโมย

ภาพที่ 4 ภาพทางเข้าวัดเกาะวาลุการาม

ภาพที่ 5 บรรยากาศถนนคนเดินภาคองต้า

2. กลุ่มผู้ค้าในถนนคนเดินภาคองต้า

ลักษณะของกลุ่มผู้ค้าในถนนคนเดินมีอยู่ 2 ลักษณะคือ

2.1 กลุ่มผู้ค้าที่อาศัยอยู่ในชุมชน ผู้ค้าก็จะได้รับสิทธิวางแผงค้าบริเวณหน้าบ้านพักอาศัยของตนเอง หรือถ้าบ้านอยู่อาศัยอยู่ในชุมชนภาคองต้าที่อยู่ในชอยเล็กที่ไม่อยู่ในพื้นที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินภาคองต้า ก็จะได้รับพิจารณาวางแผงค้าก่อนผู้ที่อาศัยอยู่นอกชุมชน

2.2 กลุ่มผู้ค้าที่อยู่นอกชุมชน ผู้ค้ารายใหม่ต้องทำการลงชื่อที่คณะกรรมการภาคองต้าและระบุประเภทสินค้าที่จะจำหน่ายก่อนวางแผงค้า คณะกรรมการจะจัดสรรล็อคแผงค้าและผู้ค้าประจำรายเก่า ก็จะมีแผงประจำในการจำหน่ายสินค้า ส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่จังหวัดลำปาง ร้อยละ 80-

90 นอกนั้นจะเป็นผู้ค้ามาจากต่างจังหวัด และกลุ่มผู้ค้าไม่เป็นกลุ่มเดียวกับกลุ่มค้าตลาดนัดคลองถม เป็นกลุ่มเฉพาะที่มาวางแผนค้าถนนคนเดินภาคองค้ำ และส่วนใหญ่มีอาชีพประจำอยู่แล้ว และมาวางแผนค้าเป็นอาชีพเสริม (กรรมการท่านหนึ่ง, 2554: สัมภาษณ์)

3.กลุ่มนักท่องเที่ยว

กลุ่มนักท่องเที่ยวในแต่ละสัปดาห์ที่เข้ามาท่องเที่ยวและซื้อสินค้ามีจำนวนมากมายหลาย พันคน จากการศึกษาได้รายละเอียดของนักท่องเที่ยวดังนี้

ลักษณะของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

3.1 กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เป็นคนท้องถิ่น กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนมากจะเป็นคนในพื้นที่ จังหวัดลำปาง และส่วนมากเป็นเยาวชน นักเรียน นักศึกษา รองลงมาเป็นกลุ่มวัยทำงานตอนต้น

3.2 กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาจากจังหวัดอื่น เป็นกลุ่มที่มีจำนวนไม่มากนัก

3.3 กลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ เป็นกลุ่มที่มีน้อยที่สุดในทุกกลุ่ม

สิ่งที่ดึงดูดใจให้มาท่องเที่ยวถนนคนเดินภาคองค้ำ

จากการศึกษาพบว่าสิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวพอใจ และเป็นสิ่งดึงดูดใจให้มาท่องเที่ยวที่ ถนนคนเดินภาคองค้ำจะมีลักษณะแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่ม ดังนี้

กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เป็นคนท้องถิ่น จะมาเดินเล่น รับประทานอาหาร ซื้อสินค้าทั่วไปเพราะมีสินค้า หลากหลาย ราคาถูก ชอบกิจกรรมการแสดง ปกตินักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะมาเดินแทบทุกอาทิตย์ เพราะมีนักท่องเที่ยวมาเดินเยอะบรรยากาศคึกคัก

กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาจากจังหวัดอื่น ส่วนมากของกลุ่มนี้ มีจุดประสงค์มาถนนคนเดินภาค องค้ำเพื่อชมสถาปัตยกรรมอาคารเก่า ต้องการสินค้าที่บ่งบอกเอกลักษณ์ของลำปาง สินค้า พื้นเมือง ชอบกิจกรรมการแสดงพื้นเมือง จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์โดยรวมนักท่องเที่ยว ประทับใจและจะกลับมาอีก

กลุ่มนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ส่วนมากมาท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง เพื่อไปเยี่ยมชมวัด พระธาตุลำปางหลวง และศูนย์ฝึกลูกช้าง มาเดินในถนนคนเดินเป็นกิจกรรมรองลงมา มีความ พึงพอใจเรื่องอาหารมีหลากหลาย ราคาถูก และชอบบรรยากาศของถนนคนเดินที่คึกคัก มีสินค้า จำหน่ายจำนวนมาก

ข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว

สิ่งที่นักท่องเที่ยวมีความเห็นว่าสมควรปรับปรุง ในกิจกรรมถนนคนเดินภาคองค้ำ มีดังนี้

1. สินค้าไม่ควรให้มีสินค้าจากโรงงานมากเกินไปทำให้ดูเหมือนสินค้าทั่วไปตามตลาดนัด
อยากให้มีสินค้าหัตถกรรมมากขึ้น สินค้าพื้นเมืองมากกว่าที่เป็นอยู่ ควรจัด โชนสินค้าเพื่ออำนวยความสะดวก
การหาซื้อสินค้า

2. สถานที่ หน้าอาคารตึกเก่าควรมีการดูแลให้มีความสะอาด สวยงาม มีไฟส่องสว่าง

3. ปัญหาที่จอดรถ ทั้งที่จอดรถไม่เพียงพอและไม่ปลอดภัย ควรมีป้ายบอกทาง

4. บรรยากาศ บรรยากาศทั่วไปคืออยู่แล้วมีบรรยากาศส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรม

5. ผู้ค้าควรแต่งกายพื้นเมือง พูดภาษาพื้นเมือง ควรลดการใช้เสียงในการประชาสัมพันธ์
จัดเป็นเพลงพื้นเมืองแทนเสียงพูด ร้านค้าบางร้านเปิดเพลงเสียงดัง

6. การแสดง อยากให้มีพื้นที่สำหรับการแสดงพื้นเมืองเพิ่มขึ้น และจัดการแสดงที่
น่าสนใจมากขึ้น

7. ควรมีที่นั่งพักระหว่างทาง

8. ควรเพิ่มถังขยะ และห้องสุขา

4. กลุ่มคณะกรรมการจัดการกิจกรรมถนนคนเดินภาคองต้า

การบริหารจัดการถนนคนเดินภาคองต่านั้น เริ่มแรกริเริ่มดำเนินการโดยเทศบาลนครลำปาง ตั้งแต่
เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 จนเมื่อปี ประกาศตั้งชุมชนภาคองต้าขึ้นชุมชนภาคองต้าถูก
แบ่งเป็น 2 ชุมชน คือ ชุมชนภาคองต้าเหนือ และ ชุมชนภาคองต้าใต้ แต่ละชุมชนมีการคัดเลือก
คณะกรรมการชุมชน วาระ 2 ปี บริหารงบประมาณที่ได้รับสนับสนุนจากทางเทศบาลนครลำปาง
แยกกัน และของงบประมาณสนับสนุนชุมชนจากทางเทศบาลนครลำปางแยกกัน แต่ในการ
บริหารถนนคนเดินภาคองตานั้น เริ่มแรกได้คัดจากคณะกรรมการชุมชนของทั้งสองชุมชน คือ
ชุมชนภาคองต้าเหนือและจากชุมชนภาคองต้าใต้ จำนวน 7 คน มาเป็นกรรมการบริหารถนนคน
เดินภาคองต้า มีการคัดเลือกประธานและผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆกันเอง ภายในคณะกรรมการ โดย
มีวาระ 4 ปี ซึ่งคณะกรรมการชุมชนและคณะกรรมการบริหารจัดการถนนคนเดินภาคองต้าเป็น
อิสระต่อกัน มิได้มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน

การบริหารจัดการถนนคนเดินภาคองต้าดำเนินไปได้ เกือบ 1 ปี จึงมีการประชุมร่วมกัน
ของคณะกรรมการภาคองต้าเหนือ และคณะกรรมการภาคองต้าใต้ และได้มีมติที่ประชุมเห็นพ้อง
ต้องกันว่า ชุมชนทั้งสองจะขอเข้าเป็นผู้บริหารจัดการตามโครงการถนนคนเดินภาคองต้า ด้วย
ตนเองให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เพื่อการพัฒนาและพึ่งตนเองของชุมชน จึงร้องขอดำเนินการ
จัดการภาคองต้าในรูปแบบคณะกรรมการ ต่อนายกเทศมนตรีนครลำปาง ตามหนังสือขอบริหาร
จัดการ ลงวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2549 และได้รับการตอบรับจากเทศบาลนครลำปาง ตามหนังสือที่
ลป. 52005/6671 ลงวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 เห็นชอบอนุมัติให้ดำเนินการได้ ทั้งนี้ต้อง

ดำเนินการตามมติที่ประชุมการบริหารจัดการภาคองค้ำของคณะกรรมการชุมชนเทศบาลนคร
ลำปาง ครั้งที่ 2 / 2549 และระเบียบการบริหารจัดการภาคองค้ำ พ.ศ. 2549

จากนั้นถนนคนเดินภาคองค้ำจึงอยู่ภายใต้การบริหารจัดการ โดยคณะกรรมการจากชุมชนทั้งสอง
ชุมชน และประธานกรรมการบริหารจัดการภาคองค้ำได้มี ประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการ
ภาค และประกาศใช้ระเบียบการบริหารจัดการภาคองค้ำ พ.ศ. 2550 ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.
2550 โดยมีโดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกและครอบครัวชุมชนภาคองค้ำและประชาชนทั่วไป ได้มีโอกาส
ร่วมกันทำกิจกรรมเกี่ยวกับการขาย การซื้อ แลกเปลี่ยน การสาธารณประโยชน์

2. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ ความสามัคคี การมีส่วนร่วมการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและ
กันของสมาชิก ตลอดจนการเสริมสร้างสังคม เศรษฐกิจและรักษาสิ่งแวดล้อม

3. เพื่อส่งเสริมหรือสร้างเสริมและอนุรักษ์ วิถีชุมชนขนบธรรมเนียมดั้งเดิมอันดีงามของ
ภาคองค้ำ

4. เพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม อาคารสถาปัตยกรรมร่วมสมัย ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์ ตลอดจนเป็นการพัฒนาเชิงอนุรักษ์แบบการพึ่งตนเองของชุมชนภาคองค้ำแบบยั่งยืน

เพื่อให้การเป็นการกำหนดตัวบุคคลอย่างเป็นทางการ และมีการรับผิดชอบหน้าที่ที่ชัดเจน
ยิ่งขึ้น จึงมีประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานภาคองค้ำ เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2550 ณ
บ้านประธานชุมชนภาคองค้ำ โดย นายขวัญพงษ์ คมสัน ประธานคณะกรรมการภาคองค้ำ อาศัย
อำนาจตามระเบียบการบริหารจัดการภาคองค้ำ พ.ศ. 2550 ข้อ 15 (1) (3) มีมติแต่งตั้ง
คณะกรรมการบริหารจัดการภาคองค้ำและ ประกาศให้ทราบและถือปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ประธาน	นายขวัญพงษ์ คมสัน
2. รองประธาน	1. นายวิจิตร หันวนิช
2. นางพจนารถ พัฒนานุกูล
3. เลขา	นางปนัดดา ทาเกษม
4. ประชาสัมพันธ์	1. นายไตรเทพ บุญแสง
2. นายอนุสรณ์ ยาคี
5. เฝ้าบัญชี	1. นายจรินทร์ วงศ์เดช
2. นางจรี ชัยรัตน์กุล
6. จัดการบริหารตลาด	1. นายเกียรติชัย มานะศิลป์
2. นายวิศิษฐ์ บุญมา
3. นายมานะ เจือตระกูล

7. คณะกรรมการ

1. นายภูมิพัฒน์ เหล่าสมบูรณ์
2. นายคำหมื่น ปรีชากุล
3. นายคงศักดิ์ รัตนทิวาติ
4. นายวิทยา ชื่นใจ

และได้มีการประกาศใช้ ระเบียบการบริหารจัดการภาคองค้ำ เพื่อให้คณะกรรมการภาคองค้ำได้บริหารจัดการถนนคนเดินภาคองค้ำภายใต้ระเบียบการที่ประกาศ การบริหารจัดการถนนคนเดินภาคองค้ำภายใต้คณะกรรมการผู้บริหารจัดการภาคในปัจจุบัน มีการบริหารจัดการด้านต่างๆ ดังนี้

4.1 การจัดการพื้นที่ถนนคนเดินภาคองค้ำ

ในระยะแรกของการดำเนินการ ให้สิทธิแก่คนในชุมชนก่อนในการค้าขาย จำหน่ายสินค้าบริเวณอาณาเขตหน้าบ้านที่พักอาศัยของตนเอง และต้องแบ่งพื้นที่บางส่วนให้ชุมชนไปจัดสรรให้ผู้ประกอบการรายอื่นมาจำหน่าย เช่น ถ้าหากมีพื้นที่ 2 ห้อง ก็ต้องแบ่งให้ชุมชน 1 ห้องและระยะแรกมีการจัดกิจกรรมบนถนนเส้นหลักของชุมชนภาคองค้ำ คือ บนถนนตลาดเก่า (ตลาดจีน) เท่านั้น แต่ต่อมามีความต้องการของผู้ค้าเพิ่มมากขึ้น คณะกรรมการบริหารจัดการภาคจึงขยายพื้นที่กิจกรรมไปตามตลิ่งและซอยต่างๆ ในชุมชน

4.2 การจัดการด้านผู้ค้าในถนนคนเดินภาคองค้ำ

คนที่อาศัยอยู่ในชุมชนจะได้สิทธิ์ที่จะทำการค้าขาย บริเวณหน้าบ้านพักอาศัยของตนเองก่อนแล้วจึงจะพิจารณาผู้ค้าจากคนภายนอกชุมชน รวมทั้งสิ้นประมาณ 500 แผงค้า ปัจจุบันเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 700 แผงค้า ซึ่งส่วนมากจะเป็นผู้ค้าที่มาวางแผงขายเป็นแผงประจำ จะมีผู้ค้าจรบ้างเล็กน้อย

ผู้วางแผงค้าจะทำการลงชื่อไว้ที่ศูนย์ประชาสัมพันธ์ถนนคนเดินภาคองค้ำ โดยระบุประเภทสินค้าที่จำหน่ายไว้ด้วย และผู้วางแผงค้าจะต้องทำการค้าด้วยตนเองไม่สามารถโอนสิทธิให้ผู้อื่นมาจำหน่ายสินค้าแทนได้ หากไม่สามารถมาทำการจำหน่ายสินค้าด้วยตนเองได้ต้องแจ้งให้ทางคณะกรรมการฯ รับทราบ เพื่อคณะกรรมการฯ จะได้จัดสรรพื้นที่ให้กับผู้วางแผงค้ารายอื่นๆ ที่ได้ลงชื่อยื่นความจำนงไว้ต่อไป และหากทำการหยุดไม่ได้มาจำหน่ายสินค้าในวันเสาร์ ก็ต้องหยุดในวันอาทิตย์ด้วย

ในการบริหารจัดการภาคองค้ำของคณะกรรมการบริหารจัดการภาคองค้ำชุดปีพ.ศ. 2550 ได้มีประกาศถึงกฎระเบียบ ข้อบังคับการวางจำหน่ายสินค้าในถนนคนเดิน เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของถนนคนเดินภาคองค้ำ ดังนี้

ประกาศ

คณะกรรมการบริหารจัดการกาดกองต้า

เห็นเป็นการสมควรประกาศให้สมาชิกกาดกองต้า ทราบถึงกฎระเบียบข้อบังคับการวางจำหน่ายสินค้าในถนนคนเดินกาดกองต้าดังนี้

1. พ่อค้าแม่ค้าที่ต้องการขายสินค้าในถนนคนเดินกาดกองต้า ต้องแจ้งให้คณะกรรมการ โดยลงชื่อขายสินค้าที่ศูนย์ประชาสัมพันธ์ ทางคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่จะเป็นผู้ที่กำหนดพื้นที่ให้จำหน่ายเท่านั้น

2. คณะกรรมการจะเป็นผู้คัดสินค้าที่จะนำมาจำหน่ายในถนนคนเดินกาดกองต้า

3. การจั่ววางสินค้าพ่อค้าแม่ค้า จะต้องนำสินค้าเข้ามาจำหน่ายไม่เกินเวลา 17.00 น. โดยทางเจ้าหน้าที่จะทำการปิดถนน ตั้งแต่เวลา 17.00 น. เป็นต้นไป และจะทำการเปิดให้รถเข้ามาในเวลา 22.15 น.

4. พ่อค้าแม่ค้า จะต้องนำสินค้าวางจำหน่ายตามพื้นที่ที่ได้กำหนดให้เท่านั้น ไม่มีสิทธิขยายพื้นที่เพิ่มโดยมิได้รับอนุญาต

5. หากพ่อค้าแม่ค้า มีกิจจำเป็น ไม่สามารถมาจำหน่ายสินค้าได้ จะต้องแจ้งกำหนดวันลาให้ทราบทุกครั้ง ก่อนเวลา 16.00 น. (หมายเหตุ หากลาหยุดวันเสาร์จะต้องลาหยุดวันอาทิตย์ด้วย)

6. กรณีมีปัญหาขัดแย้งต่างๆ ภายในถนนคนเดิน จะต้องแจ้งให้คณะกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ทราบเท่านั้น ห้ามตัดสินปัญหาด้วยตนเอง และ หากเกิดการทะเลาะวิวาทจะถูกคณะกรรมการพิจารณาตัดสิทธิการจำหน่ายสินค้าในถนนคนเดินกาดกองต้า

7. พ่อค้าแม่ค้าที่แจ้งลาหยุด ไม่สามารถให้ผู้อื่นนำสินค้ามาวางจำหน่ายแทนที่ตนเองได้

8. สินค้าที่วางขายในถนนคนเดิน โดยผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการแล้วหากจะเปลี่ยนสินค้าที่จะนำมาจำหน่าย จะต้องแจ้งให้คณะกรรมการทราบก่อนการจำหน่ายทุกครั้ง

9. การวางจำหน่ายสินค้าในถนนคนเดินกาดกองต้า จะทำการวางจำหน่ายได้ 1 รายต่อ 1 จุดเท่านั้น

10. กรณีพ่อค้าแม่ค้าวางจำหน่ายสินค้า หน้าบ้านขอเจ้าของบ้าน หากเกิดการทะเลาะวิวาท ต้องแจ้งให้ทางคณะกรรมการทราบ เพื่อทำการประณิประนอมเท่านั้น มิฉะนั้นจะต้องถูกให้ออกจากพื้นที่ถนนคนเดินกาดกองต้า

อาศัยอำนาจตามระเบียบการบริหารจัดการกาดกองต้า พ.ศ. 2550 ข้อ (1) (3) คณะกรรมการบริหารกาดกองต้าจึงมีมติหรือประกาศนี้เพื่อให้สมาชิกทราบและยึดถือปฏิบัติโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2550

ลงชื่อ นายขวัญพงษ์ คมสัน
ประธานคณะกรรมการบริหารจัดการภาคองค้ำ

4.3 การจัดการด้านการเงิน

คณะกรรมการถนนคนเดินภาคองค้ำ จะบริหารการเงินจากงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากเทศบาลนครลำปาง เงินสนับสนุน หรือเงินบริจาค หรือทรัพย์สินที่ได้รับจากการบริจาคจากบุคคล นิติบุคคล ผู้ค้าขายจะไม่มีค่าใช้จ่ายในการวางแผนนอกจากจะต้องเสียเป็นค่าไฟฟ้า ให้กับเจ้าของบ้านที่ผู้วางแผนค้าต่อไฟมาใช้ ประมาณการค่าใช้จ่ายแล้วแต่ผู้ค้าและเจ้าของบ้านจะทำการตกลงกันเอง

4.4 การจัดการด้านการจัดโซนประเภทสินค้า

คณะกรรมการบริหารจัดการภาคองค้ำ ได้จัดโซนประเภทอาหารที่มีการปิ้งย่าง ให้วางแผนที่ตั้งไปรษณีย์ แต่สำหรับเจ้าของบ้านที่ทำการจำหน่ายอาหาร ที่มีการปิ้งย่างที่ทำให้เกิดควันไฟของทอดที่มีน้ำมันร้อนๆ ตลอดถนนที่มีการจัดกิจกรรมไม่สามารถกำหนดประเภทการจำหน่ายบริเวณหน้าบ้านได้ และไม่มีการจัดโซนประเภทสินค้า วางขายปะปนหลากหลายกันไป ในลักษณะของตลาดนัดทั่วไป ไม่มีกฎ กติกา ข้อบังคับที่แน่นอน เช่น สินค้าจากโรงงาน ชูชชั้นในสตรี ของเล่นเด็ก อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ รีโมททีวี เป็นต้น

4.5 การจัดการด้านกิจกรรมและการแสดง

ในระยะแรกๆของการจัดกิจกรรมต่างๆ ในถนนคนเดินภาคองค้ำ จะมีการจัดกิจกรรมภายใต้โครงการต่างๆ เช่น โครงการประชาสัมพันธ์ “ย้อนยุคสู่อดีต ภาคองค้ำ(ตลาดจีน)” โครงการถนนคนเดินและถนนปลอดภัย ภายใต้ชื่อ “ภาคองค้ำ กองฮิมวัง อาหารฮิมน้ำ ย้อนยุควัฒนธรรมวิถีคนเมือง” โครงการเทศกาลมหรหรรษาอาหารเอกลักษณ์ชุมชนเฉลิมฉลองถนนคนเดินภาคองค้ำ 1 ปี เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะได้รับการสนับสนุนการจัดกิจกรรมและงบประมาณจากเทศบาลนครลำปาง แต่ในปัจจุบันกิจกรรมถนนคนเดินภาคองค้ำไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณใดๆจากทางเทศบาลนครลำปาง(กรรมการ, 2554 : สัมภาษณ์) จึงทำให้กิจกรรมการแสดงดังกล่าวสิ้นสุดลงไป

นอกจากนี้ยังมีการจัดพื้นที่สำหรับการแสดงที่หน้าอาคารหม่องง่วยสิ้น เน้นการจัดการแสดงที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและเปิดรับเงินบริจาคสนับสนุนกิจกรรมการแสดงจากนักท่องเที่ยว ผู้แสดงส่วนมากจะเป็นเยาวชนจากโรงเรียนต่างๆ และประชาชนในพื้นที่จังหวัดลำปาง โดยที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการใช้พื้นที่การแสดง

4.6 การจัดการด้านการประชาสัมพันธ์

ในปัจจุบันภายใต้การบริหารของคณะกรรมการฯ มีการประชาสัมพันธ์ภายในงานเวลาจัดกิจกรรม โดยการใช้เสียงตามสายและสื่อวิทยุชุมชนบ้างเท่านั้น ไม่ได้ทำการประชาสัมพันธ์เชิงรุก ส่วนสื่ออื่นๆที่มีการประชาสัมพันธ์จะเป็นการประชาสัมพันธ์ลักษณะนักท่องเที่ยวสื่อสารต่อกัน เช่น รายการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของสถานีโทรทัศน์ต่างๆ ที่ให้ความสนใจมาทำรายการ วารสารท่องเที่ยว หรือ อินเทอร์เน็ต

4.7 การจัดการด้านความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการอำนวยความสะดวก

คณะกรรมการบริหารภาคองค้ำ และอาสาสมัครในชุมชน ร่วมปฏิบัติหน้าที่ดูแลในการปิดและเปิดถนน ดูแลความพร้อมของพื้นที่เพื่อจัดกิจกรรมถนนคนเดิน การอำนวยความสะดวกจราจรในบริเวณพื้นที่จัดกิจกรรมเพื่อความเรียบร้อยในขณะที่ผู้ค้าขึ้น - ลงสินค้า การดูแลความสงบเรียบร้อยจากการทะเลาะวิวาท “ปัจจุบันคณะกรรมการบริหารงานภาคองค้ำมีคนไม่พอ ไม่อยากทำอะไร ไม่ทำอะไรได้มากไปกว่านี้” (กรรมการท่านหนึ่ง, 2554 : สัมภาษณ์) ชุมชนได้รับความร่วมมือจากทางเจ้าหน้าที่ตำรวจในการตรวจตราป้องกันอาชญากรรม และการจราจร

4.8 การจัดการบริหารงานทั่วไป และการวางแผนพัฒนา

ในความเห็นของคณะกรรมการภาคที่มีบทบาทในการบริหารจัดการท่านหนึ่ง มีความเห็นว่า “ภาคถึงจุดอิ่มตัว จะขอหยุดนิ่งไว้แบบนี้จะไม่พัฒนาใดๆเพิ่มไปกว่านี้ และการจัดกิจกรรมทะเลาะวิวาทมาแล้วคือด้านเศรษฐกิจ ทำให้คนในชุมชนและในท้องถิ่นลำปางมีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้คนในครอบครัวได้พบปะกันมากขึ้น ลูกหลานที่ไปเรียนหนังสือหรือทำงานต่างจังหวัดก็กลับมาบ้านบ่อยครั้งขึ้น และไม่ได้คาดหวังผลเรื่องการท่องเที่ยว ในการบริหารจัดการ 2 ปีแรก มีการประชุมพูดคุยกัน ทุกวันจันทร์หรือวันอังคาร ถึงปัญหาที่พบในแต่ละอาทิตย์ ในระยะหลังถึงปัจจุบันกลไกของคณะกรรมการไม่ทำงาน กรรมการบางท่านมีชื่อเป็นคณะกรรมการแต่ไม่ได้เข้าร่วมทำงาน จึงไม่ค่อยได้ประชุมหารือกัน” (กรรมการท่านหนึ่ง, 2554 : สัมภาษณ์)

ในการสัมภาษณ์กรรมการบริหารจัดการภาคบางท่าน ในจัดการถนนคนเดินภาคองค้ำได้มีส่วนช่วยส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมหรือไม่อย่างไร ได้อย่างน่าสนใจว่า “ 1. มีการส่งเสริม ในด้านการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม และเป็นแหล่งส่งเสริมการแสดงออกทางวัฒนธรรมของภาคส่วนต่างๆ รวมถึงฟื้นฟูวิถีชีวิตดั้งเดิมในบางเรื่อง เช่น วัฒนธรรมประจำชาติ 2. เป็นส่วน

ทำลาย วิถีชุมชนดั้งเดิมบางเรื่องให้เสียหายไป เช่น ความรักใคร่ปรองดอง ความเห็นแก่ตัวในชุมชนมีมากขึ้น” และในข้อการแก้ไขปัญหาดังกล่าว กรรมการฯ ท่านนี้ได้เสนอความคิดเห็นที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ไว้ว่า “อยากให้คณะกรรมการบริหารงาน ได้รับการอบรมเรื่องการทำงานเป็นทีม โดยเข้ารับอบรมอย่างจริงจังอย่างน้อย 3 วัน โดยวิทยากรมืออาชีพด้านนี้จริงๆ หรือคณะกรรมการบริหารงานรุ่นต่อไปก่อนเข้ามาบริหารงานต้องเข้าค่ายอบรมเรื่องนี้ก่อน จะทำให้การจัดการภาคองค้ำมีศักยภาพมากกว่านี้เยอะ ปัจจุบันงานบริหารภาคองค้ำขึ้นอยู่กับกรรมการเพียงไม่กี่คนที่มีบทบาทนำ” และกรรมการท่านนี้มีความเห็นต่อไปว่า “ได้รับความร่วมมือจากเทศบาลเป็นอย่างดี” (กรรมการท่านหนึ่ง, 2554 :สัมภาษณ์)

ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์คณะกรรมการทั้ง 5 ท่าน ที่น่าสนใจคือ ในความเห็นของกรรมการทั้ง 5 ท่าน ที่ทำการสัมภาษณ์มีความเห็นว่า กรรมการบริหารจัดการภาคองค้ำควรมาจากการแต่งตั้ง

5. สมาชิกสภาเทศบาล และกลุ่มข้าราชการผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง

สำหรับกองงานของเทศบาลที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับกิจกรรมถนนคนเดินภาคองค้ำแต่เริ่มกิจกรรมนั้น มีหลายกองงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักการช่าง กองสวัสดิการสังคม กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ดังมีภารกิจความรับผิดชอบของกองต่างๆ ดังนี้

กองสวัสดิการสังคม มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการสังคมสงเคราะห์ การส่งเสริมสวัสดิการเด็กและเยาวชน การพัฒนาชุมชน การจัดระเบียบชุมชนหนาแน่น และชุมชนแออัด การจัดให้มีและสนับสนุนกิจกรรมศูนย์เยาวชน การส่งเสริมงานประเพณีท้องถิ่นและงานสาธารณะ การให้คำปรึกษาแนะนำหรือตรวจสอบเกี่ยวกับงานสวัสดิการสังคมและปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่เกี่ยวกับสาธารณสุขชุมชน ส่งเสริมสุขภาพและอนามัยการป้องกันโรคติดต่อ งานสุขภาพสิ่งแวดล้อมและงานอื่นๆ เกี่ยวกับการให้บริการด้านสาธารณสุข งานสัตว์แพทย์ ในกรณีที่ยังไม่ได้จัดตั้งกองแพทย์จะมีงานด้านการรักษาพยาบาลในเบื้องต้นเกี่ยวกับศูนย์บริการสาธารณสุข และงานทันตสาธารณสุข

กิจกรรมถนนคนเดินภาคองค้ำจึงนับได้ว่า ได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการเทศบาลนครลำปางในระยะเริ่มแรกกิจกรรมอย่างเต็มที่ทั้งงบประมาณและบุคลากร ประกอบกับความร่วมมือของชุมชน กิจกรรมถนนคนเดินภาคองค้ำจึงมีการขยายตัวมีทั้งผู้ค้าและนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจำนวนมาก “มองว่าการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมนี้เป็นอันดับสองไปแล้ว เพราะมีการเปิดให้ค้าขายกันหลากหลาย ซึ่งกลายเป็นว่า การค้าขายและการท่องเที่ยวจะเป็นอันดับหนึ่ง” (สมาชิกสภาเทศบาลท่านหนึ่ง, 2554 : สัมภาษณ์) สอดคล้องกับความเห็นของนักพัฒนาชุมชนได้แสดงความเห็นไว้ว่า “ในการจัดกิจกรรมถนนคนเดินภาคองค้ำนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อ

ต้องการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในอดีตแต่ในทางปฏิบัติ ประชาชนกลับให้ความสำคัญกับการค้าขายสินค้าอุปโภคบริโภคมากกว่า ซึ่งไม่ได้มีความแตกต่างจากตลาดทั่วไป และมีความเห็นต่อไปอีกว่า การจัดถนนคนเดินภาคองค้ำไม่บรรลุวัตถุประสงค์ เพราะประชาชนเน้นการค้าขาย เด็กๆรุ่นใหม่ไม่มีโอกาสได้เห็นถึงวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตที่ดีงามในอดีตเป็นที่น่าเสียดายที่คณะกรรมการถนนคนเดินภาคองค้ำไม่สามารถตีโจทย์ข้อนี้ตามได้ตามวัตถุประสงค์ (นักพัฒนาชุมชนท่านหนึ่ง, 2544 : สัมภาษณ์)

5.2.2 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกิจกรรมถนนคนเดินภาคองค้ำ

1. การมีส่วนร่วมของกลุ่มสมาชิกที่อาศัยอยู่ในชุมชน

การมีส่วนร่วมของสมาชิกที่อาศัยอยู่ในชุมชนซึ่งเป็นพื้นที่ในการจัดกิจกรรมถนนคนเดินภาคองค้ำ มีทั้งสมาชิกที่เป็นผู้ค้าในถนนคนเดินภาคองค้ำ สมาชิกที่อาศัยอยู่ในชุมชนแต่ไม่ได้ร่วมกิจกรรมถนนคนเดิน และสมาชิกที่เป็นพระสงฆ์ ในวัดเกาะวาสุการาม แต่เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบของการกิจกรรมถนนคนเดินเป็นอย่างมาก

1.1 การมีส่วนร่วมของผู้ที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนเพียงอย่างเดียว

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกที่อาศัยอยู่ในชุมชนภาคองค้ำ จะมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภาคองค้ำเพียงเล็กน้อย ไม่ได้เข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการบริหารจัดการภาคองค้ำ ไม่ได้ร่วมรับทราบแผนการดำเนินงานกิจกรรม ไม่ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการบริหารจัดการถนนคนเดินภาคองค้ำ มีการเข้าร่วมประชุมหรือประชุมเรื่องอื่นๆประมาณปีละ 1 ครั้ง ได้กล่าวถึงเรื่องเกี่ยวกับถนนคนเดินภาคองค้ำบ้างเล็กน้อย แต่สมาชิกชุมชนก็ได้ให้การสนับสนุนกิจกรรม เช่น บางบ้านแม้ไม่ได้เป็นผู้ค้าก็ให้ผู้อื่นวางแผงค้าบริเวณหน้าที่อยู่อาศัยของตนเอง บางบ้านแรกๆก็ไม่สนใจที่จะร่วมค้าขายแต่นานเข้าก็เลยต้องเข้าร่วมด้วย เพราะไม่สามารถหลีกเลี่ยงกิจกรรมถนนคนเดินได้ จากการสัมภาษณ์สมาชิกในชุมชน แทบทุกคนที่ได้รับการสัมภาษณ์จะต้องการที่จะมีการประชุมร่วมกันกับประธานและคณะกรรมการบริหารจัดการภาค เพื่อร่วมในการเสนอปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน เช่น “ควรจะมีการนัดประชุมคนในชุมชนภาคองค้ำบ้าง และให้คนในชุมชนมีบทบาทหน้าที่ที่จะรับผิดชอบ เช่น คัดค้านนักท่องเที่ยวแนะนำเสนอในเชิงวิชาการ ประวัติ ความเป็นมาในสมัย รัชกาลที่ 5 ก่อนที่จะมาเป็นอยู่อย่างปัจจุบัน (สมาชิกชุมชนท่านหนึ่ง, 2554 : สัมภาษณ์) และได้ทำการสัมภาษณ์ผู้อาศัยอยู่ในชุมชนภาคองค้ำได้อีกท่านหนึ่ง ท่านได้ให้ความเห็นว่า “ คณะกรรมการภาคองค้ำบางคน วางอำนาจ ภิรามารยาทไม่สุภาพ พูดไม่เพราะ ดูไม่เป็นมิตรกับคนทั่วไป ” และได้เสนอวิธีการที่จะเปิด โอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมได้อย่างน่าสนใจไว้ว่า “ 1. คณะกรรมการชุดปัจจุบัน ควรทำใบแนะนำชื่อคณะกรรมการ ว่ามีใครบ้าง ทำหน้าที่อะไร อยู่ในวาระกี่ปี และหากเลือกตั้งใหม่ เมื่อครบวาระ ควรประชาสัมพันธ์ให้คนใน

ชุมชน เข้าไปร่วมในการเลือกตั้งคณะกรรมการด้วย 2.ให้มีการประชุมฟังคนในชุมชนเป็นระยะ อาจปีละ 2 ครั้ง เพื่อรับความคิดเห็น และปัญหาต่างๆที่อาจเกิดขึ้นและจะ ได้ช่วยกันแก้ปัญหาต่อไป” (สมาชิชุมชนท่านหนึ่ง, 2554 : สัมภาษณ์)

ผู้ที่อาศัยในชุมชนและทำการค้าขายในกิจกรรมถนนคนเดินภาคองค้ำ

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกชุมชนกลุ่มนี้มีส่วนร่วมในการวางสินค้าจำหน่าย หรือพูดคุยกับเพื่อน บ้านบางโอกาสเกี่ยวกับการจัดการถนนคนเดินภาคองค้ำ และบางบ้านก็เปิดบริการเป็นร้านค้า จำหน่ายอาหาร ร้านกาแฟ ไอศกรีม ของที่ระลึก หรือแบ่งพื้นที่ให้เช่า กลุ่มที่ทำการค้าขายมีความ พอใจในรายได้ผลประโยชน์ที่ได้รับ แต่ก็มีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ถนนคนเดินภาคองค้ำ ดังข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า “ควรจัดให้มีการประชุมกับลูกบ้านที่ อาศัยอยู่อย่างสม่ำเสมอ ควรมีการประชุมผู้ค้า ถามปัญหาและอุปสรรคต่างๆ จัดลำดับความสำคัญ จัดการประชาสัมพันธ์กับหน่วยราชการ ควรมีการวัดผลดำเนินการ เพื่อหาแนวทางพัฒนา” และพบ ข้อมูลที่น่าสนใจที่สมาชิกชุมชนบางท่านก็ไม่ยอมรับในการปฏิบัติและทำหน้าที่ของคณะกรรมการ เช่น “มีความขัดแย้ง คนนอกชุมชนเป็นกรรมการภาค ไม่ยอมรับในคณะกรรมการภาคเพราะไม่มี ใครมอบให้ใครผู้ใดดูแลมีการแอบอ้าง ได้รับการแต่งตั้งมาแล้วจัดการหาผลประโยชน์เข้าตัวเอง” “อยากให้ช่วยส่งเสริมอนุรักษ์ควรจัดประชุม ระหว่างประชาชน คณะกรรมการกับคนในชุมชนบ่อยๆ เพื่อที่จะได้ทราบถึงปัญหาต่างๆที่มี และจะได้หาทางแก้ไขได้ ไม่อยากให้แบ่งเหนื่อได้”(สมาชิชุมชนท่านหนึ่ง, 2554 : สัมภาษณ์) “สัมมนา-ประชาพิจารณ์ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ลดความ ขัดแย้งระหว่างผู้ที่อยู่ในชุมชน นอกชุมชน โดยสร้างหรือเชื่อมความสัมพันธ์ และให้องค์ความรู้ให้ บุคคลในชุมชนที่เห็นต่าง ให้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและประโยชน์ทางสังคมของจังหวัดลำปาง ให้มากขึ้น เนื่องจาก ภาคองค้ำ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ติดอันดับ 1 ใน10 ของถนนคนเดิน สำคัญ ของประเทศ ประสานหน่วยงาน องค์กร ภาครัฐ รัฐวิสาหกิจในจังหวัดลำปางในการช่วยพัฒนา กองค้ำ” (สมาชิชุมชนท่านหนึ่ง, 2554 : สัมภาษณ์)

สมาชิกที่เป็นพระสงฆ์ วัดเกาะวาลุการาม

ปัจจุบันพระสงฆ์ไม่มีส่วนร่วมใดๆ ในการบริหารจัดการถนนคนเดินภาคองค้ำ หากทางวัดมี กิจกรรมภายในวัดหรือทางพระสงฆ์มีกิจนิมนต์ ขณะที่มีการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน ทางวัด จะต้องร้องขอทางคณะกรรมการให้เปิด ทางออก เพราะตามซอยต่างๆที่เข้าออกวัดทั้ง 4 ซอยนั้น จัดเป็นพื้นที่ขายสินค้าและจอดรถทั้งหมดทุกซอย ในการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ ได้พบว่า “วัด ย้ายไปไหนไม่ได้ ควรเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมกัน ปรับความเข้าใจกัน หันหน้าเข้าหากัน ช่วยกัน สอดส่องบริเวณวัดและพื้นที่ใกล้เคียง” (พระสงฆ์รูปหนึ่ง, 2554 : สัมภาษณ์)

2. การมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ค้า

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการถนนคนเดินของกลุ่มผู้ค้าต่างๆ จากการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างและจากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม พบว่าร้านค้าและแผงค้าต่างๆ ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกิจกรรมถนนคนเดินมากเท่าที่ควร จะมีการประชุมผู้ค้าประมาณปีละ 1 ครั้ง ร้านค้าและแผงค้าจะทราบข่าวสารรายละเอียดต่างๆจากคณะกรรมการบริหารภาค จากประกาศเสียงตามสายของประชาสัมพันธ์ หรือเอกสารที่คณะกรรมการเอามาแจกหรือบอกกล่าวด้วยวาจา เป็นครั้งคราวเท่านั้น สำหรับการประชุมก็ไม่ค่อยได้เข้าประชุมหรือมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นใดๆ ในการร่วมกิจกรรมด้วยการร่วมเป็นผู้ค้าในถนนคนเดินเท่านั้น มีกรรมการชุมชนท่านหนึ่งซึ่งเป็นผู้ค้าอยู่ในกิจกรรมถนนคนเดินกล่าวว่า “การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการภาคองศาไม่มีกติกาสัจจะไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง เอาแต่พวกของตนเองกีดกันสมาชิกชุมชนคนอื่นฯ” (กรรมการชุมชนท่านหนึ่ง, 2554 : สัมภาษณ์) “ระเบียบกฏกา (ผู้ค้า) ให้ชัดเจนเสมอต้นเสมอปลาย (พวกใครพวกมัน) ควรมีการประชุมทุกเดือน เพื่อปรึกษาข้อขัดข้องและปัญหา และยังเสนอให้เทศบาลควรเข้ามาแก้ไขปัญหา” (ผู้ค้าท่านหนึ่ง, 2554 : สัมภาษณ์) “อยากให้มีการตรวจสอบการบริหารจัดการ แต่ไม่อยากมีส่วนร่วมเพราะไม่ได้รับการตอบสนองความคิดเห็น” “สมควรที่จะมีส่วนร่วมเป็นอย่างยิ่ง อาจมีกิจกรรมพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเวลาที่เหมาะสมอย่างน้อยเดือนละครั้ง จัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนทิศทางการแก้ไขปัญหา ลงประชามติเพื่อดำเนินการเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปด้วยความพึงพอใจของพ่อค้าแม่ค้าและนักท่องเที่ยว” (ผู้ค้าท่านหนึ่ง, 2554 : สัมภาษณ์) “ควรมีการเลือกตั้งคณะกรรมการ โดยต้องเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป”

3. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารจัดการภาคองศา

การบริหารจัดการถนนคนเดินภาคองศา คือ หน้าที่ในภาระความรับผิดชอบของคณะกรรมการอยู่แล้ว จากการศึกษาได้พบว่า ในระยะ 1-2 ปีแรก จะมีการประชุมหารือในปัญหาข้อขัดข้องทุกอาทิตย์ในวันจันทร์หรือวันอังคาร แต่ปัจจุบันแทบจะไม่มีการประชุม และในแนวทางปฏิบัติการบางท่านมีรายชื่อเป็นคณะกรรมการแต่ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่แต่อย่างใด และได้พบอีกว่าการไม่ได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการถนนคนเดินภาคองศา นั้น มีสาเหตุแตกต่างกันไปดังนี้ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ “คณะกรรมการบางท่านไม่เคารพมติที่ประชุม ไม่ทำงานเป็นทีม ความเห็นแตกต่างไม่อยากยุ่ง” “การร่วมมือ หรือรับการสนับสนุนจากส่วนอื่นๆ ภายนอกชุมชน จะเป็นสาเหตุให้ถูกแทรกแซงการบริหารจัดการการทำงานภาคจะไม่เป็นระบบกลไกคณะกรรมการไม่ทำงาน” (กรรมการท่านหนึ่ง, 2554: สัมภาษณ์) การมีส่วนร่วมของกรรมการในการจัดการภาคองศา มีเพียงกรรมการที่มีบทบาทนำเพียง 2-3 ท่านที่มีส่วนร่วมในขั้นปฏิบัติการ

4. การมีส่วนร่วมของเทศบาลนครลำปาง

จากการศึกษาพบว่า ในระยะเริ่มแรกของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินภาคองต้า เทศบาลนครลำปางมีส่วนร่วมอย่างมากทำให้เกิดกิจกรรมนี้ขึ้นจนประสบผลสำเร็จ และทั้งในการร่วมบริหารร่วมสนับสนุนงบประมาณผ่าน โครงการต่างๆ เพื่อทำกิจกรรมในถนนคนเดินภาคองต้า สนับสนุนบุคลากรจากกองงานและสำนักงานต่างๆ จนกระทั่งกิจกรรมดำเนินไปได้ระยะหนึ่งจึงดำเนินการให้ชุมชนบริหารจัดการ ในรูปของคณะกรรมการบริหารจัดการถนนคนเดินภาคองต้า แต่ในปัจจุบันเทศบาลนครลำปางไม่ได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ แต่ยังมีมีส่วนร่วมสนับสนุนในการล้างถนนทุกอาทิตย์เพื่อเตรียมทำกิจกรรม สนับสนุนแสงสว่าง การจัดเก็บขยะ และจัดกิจกรรมต่างๆบ้าง เป็นต้น

5.3 ผลกระทบจากการบริหารจัดการภาคองต้า

ในการจัดกิจกรรมถนนคนเดินภาคองตานั้น เป็นกิจกรรมที่ใช้พื้นที่กว้าง และมีผู้เข้าร่วมในกิจกรรมจำนวนมาก รวมถึงผู้ที่ไม่ได้ร่วมกิจกรรมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ๆประกอบกิจกรรม ย่อมมีผลกระทบเป็นวงกว้างไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ในการบริหารจัดการที่มีผลกระทบต่อคนจำนวนมาก เช่นนี้ การบริหารจัดการจำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็นและปัญหาของผู้ได้รับผลกระทบในทางลบไปปรับปรุงแก้ไข หากได้รับผลกระทบที่ดีก็ควรนำไปพัฒนาต่อยอดให้ดียิ่งๆขึ้นไปอีก เพื่อความเจริญก้าวหน้าของชุมชนและจังหวัดลำปาง ในการศึกษาครั้งนี้ ได้พบว่า ผลกระทบในการบริหารจัดการถนนคนเดินภาคองตานั้น มีทั้งทางบวกได้รับประโยชน์จากกิจกรรม และทางลบได้รับความเดือดร้อนและเป็นปัญหาต่อการดำรงอยู่ในชุมชน ดังมีรายละเอียด ต่อไปนี้

5.3.1 ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม

กลุ่มบ้านพักอาศัย

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพบว่า บ้านพักอาศัยจะได้ประโยชน์เล็กน้อยกับผู้ค้าที่มาขอต่อไฟฟ้าใช้หรือบางบ้านที่มีบริเวณกว้างขวางซึ่งเป็นส่วนน้อยมาก มีเพียง 2-3 แห่งในชุมชนก็จะใช้บริเวณทำประโยชน์เป็นที่เช่าฝากจอดรถเกิตรายได้ในวันเสาร์อาทิตย์

กลุ่มร้านค้า

ส่วนมากได้ประโยชน์มากในการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน เพราะว่ามีนักท่องเที่ยวมากรายได้เพิ่มจากการจำหน่ายสินค้า มีร้านค้าบางประเภทที่กลับไม่ได้ประโยชน์ เช่น ร้านทำผม ร้านตัดเย็บเสื้อผ้า ทำให้ลูกค้าเข้า-ออกร้านไม่สะดวก นอกเสียจากร้านเหล่านั้นจะมีกิจกรรมร่วมในการจำหน่ายสินค้าอย่างอื่น เกิดการพัฒนาสินค้าแปลกใหม่เพื่อให้จำหน่ายได้

วัด

จากการศึกษาพบว่า วัดไม่ได้ประโยชน์ใดๆเลย จากการบริหารจัดการถนนคนเดินภาค
 กองต้า

คณะกรรมการบริหารภาคกองต้า

ได้รับความภูมิใจที่เสียสละในการทำงาน (กรรมการ, 2554 สัมภาษณ์)

เทศบาลนครลำปาง

กิจกรรมถนนคนเดินภาคกองต้า ริเริ่มและผลักดัน โดยเทศบาลนครลำปางร่วมกับชุมชน
 ภาคกองต้า และประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง ถือเป็นผลงานชิ้นหนึ่งของเทศบาลนครลำปาง

5.3.2 ปัญหาที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม

กลุ่มบ้านพักอาศัย

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพบว่า บ้านพักอาศัยจะพบปัญหาภาวะทางเสียง ทั้งเสียง
 จากการประชาสัมพันธ์ และเสียงจากผู้ค้าในบริเวณงานทำให้ได้รับความเดือดร้อนรำคาญ ปัญหาที่
 พบรองลงมาคือความไม่สะดวกในการเข้าออกชุมชน บ้านเรือนตัวเอง ที่จอดรถ เช่น จากการให้
 สัมภาษณ์ “ผู้ค้าช่วยกันรักษาความสะอาด ไม่ส่งเสียงรบกวน เป็นห่วงเกิดอัคคีภัย เจ็บป่วยกะทันหัน
 จะเข้าออกชุมชนอย่างไร” “ขาดความสะดวกในการดำเนินชีวิตประจำวัน” (สมาชิกชุมชนท่านหนึ่ง,
 2554: สัมภาษณ์)

กลุ่มร้านค้า

มีการตั้งแผงค้าที่ซึ่งกันและกัน การไม่จัดโซนจำหน่ายสินค้าทำให้สินค้าบางอย่าง
 เสียหาย เช่น จำหน่ายเสื้อผ้ากับร้านอาหาร รถที่เข้ามาขึ้นลงสินค้าในชุมชนไม่เป็นระเบียบ ไม่มีที่
 จอดรถที่ปลอดภัย ไม่ได้รับข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย เพราะอยู่ไกลจุดกระจาย
 เสียง ไม่มีตัวกลางแก้ปัญหา มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก ปัญหาการลอกเลียนแบบสินค้า

วัด

ได้รับความไม่สะดวกจากการเข้าออกบริเวณวัด เสียงดังรบกวน

คณะกรรมการบริหารภาคกองต้า

จากการศึกษาพบว่าการบริหารจัดการถนนคนเดินภาคกองต้าทำให้เกิดการขัดแย้งกัน ใน
 คณะกรรมการบริหารจัดการภาคกองต้า

5.4 บทวิเคราะห์การจัดการถนนคนเดินภาคองค้ำ

5.4.1 การเกิดกิจกรรมถนนคนเดินภาคองค้ำ

ถนนคนเดินภาคองค้ำนั้น เป็นกิจกรรมที่ได้รับการริเริ่มผลักดันกิจกรรมให้เกิดโดยเทศบาลนครลำปาง และชุมชนภาคองค้ำ ในระยะแรกเริ่มแรกนั้นเทศบาลนครลำปางได้เข้ามาบริหารจัดการพร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณผ่านโครงการต่างๆหลายโครงการ จนทำให้กิจกรรมถนนคนเดินภาคองค้ำประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง ทั้งๆที่ก่อนหน้านี้หน่วยงานต่างๆพยายามเข้ามาจัดทำกิจกรรมประเภทเดียวกันนี้หลายครั้ง แต่ไม่ประสบผลสำเร็จต้องล้มเลิกไป จากการศึกษาได้พบว่า ความสำเร็จในการทำกิจกรรมถนนคนเดินภาคองค้ำนั้นมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. กิจกรรมถนนคนเดินกำลังเป็นที่นิยมแพร่หลายและทำได้สำเร็จในหลายจังหวัด เช่นที่ถนนสีลมกรุงเทพฯ เริ่มมีเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ.2544 และถนนคนเดินที่ถนนท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่ เริ่มมีเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 สำหรับถนนคนเดินภาคองค้ำจังหวัดลำปาง เริ่มเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548

2. เทศบาลนครลำปางได้ทำกิจกรรม ภายใต้โครงการต่างๆอย่างต่อเนื่องหลายโครงการ เพื่อ สนับสนุนกิจกรรมถนนคนเดินภาคองค้ำทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ

3. ความรู้สึกร่วมในการทำงานร่วมกันหลังจากประสบอุทกภัยน้ำท่วม และต้องการฟื้นฟูชุมชนที่ชุมชนภาคองค้ำต้องประสบอุทกภัยครั้งใหญ่ ในช่วงวันที่ 28-30 กันยายน พ.ศ. 2548 ชุมชนประสบปัญหาและความเดือดร้อนจากอุทกภัยครั้งนี้น่ามาก มีหลายหน่วยงานให้ความช่วยเหลือ แต่หน่วยงานที่มีบทบาทใกล้ชิด และให้ความช่วยเหลือภัยธรรมชาติครั้งนี้คือเทศบาลนครลำปาง จากนั้นไม่นานนักเทศบาลนครลำปางจึงริเริ่ม โครงการต่างๆเพื่อผลักดันกิจกรรมถนนคนเดินภาคองค้ำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ กระตุ้นเศรษฐกิจ ส่งเสริมการท่องเที่ยวและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม

5.4.2 ที่มาของคณะกรรมการบริหารงานถนนคนเดินภาคองค้ำ

หลังจากที่เทศบาลนครลำปางได้เริ่มต้นกิจกรรมถนนคนเดินภาคองค้ำ เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2548 เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็ได้จัดตั้งชุมชนขึ้นอย่างเป็นทางการ โดยจัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการชุมชน ในวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2548 และจากนั้นคณะกรรมการชุมชนก็ได้ร้องขอเข้าเป็นผู้บริหารจัดการถนนคนเดินภาคองค้ำ เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2548 และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารภาคองค้ำ โดยกรรมการชุมชนจากทั้งสองชุมชน คือ กรรมการชุมชนภาคองค้ำเหนือ และ กรรมการชุมชนภาคองค้ำใต้ร่วมเป็นกรรมการบริหารงานภาคองค้ำ โดยมีประธานชุมชนภาคองค้ำใต้เป็นผู้ทำการแต่งตั้ง และแต่งตั้งประธานภาคองค้ำใต้เป็นประธานบริหารงานภาค มีวาระการทำงานวาระละ 4 ปี

ที่มาและวิธีการของการแต่งตั้งคณะกรรมการถนนคนเดินภาคองค้ำนั้น ทำให้คนในชุมชนไม่มีโอกาสตัดสินใจเลือกตัวแทนให้ผู้ใดที่คนในชุมชนเห็นว่า มีความสามารถและเหมาะสมที่จะบริหารงานภาคองค้ำซึ่งเป็นกิจกรรมของชุมชน ทำให้ความน่าเชื่อถือในบทบาทของคณะกรรมการลดทอนลงไป และจากการแต่งตั้งในลักษณะนี้ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการตามมาอีกหลายประการ เช่น คณะกรรมการชุมชนบางท่านไม่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็นกรรมการบริหารงานภาค คณะกรรมการบริหารงานบางท่านมีความสามารถไม่ตรงกับงาน คณะกรรมการบริหารงานบางท่านมีชื่อเป็นคณะกรรมการแต่ไม่ปฏิบัติงานคณะกรรมการบริหารงานภาคองค้ำ ทั้งหมดรวมทั้งประธานคณะกรรมการภาคองค้ำด้วยแล้วจำนวน 15 คน แต่ในปัจจุบัน มีคนที่แสดงมีบทบาทนำทำงานเพียง 2-3 คน ดังเช่นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กรรมการท่านหนึ่งว่า “กรรมการภาคองค้ำแล้วจำนวน 15 คน แต่ในลักษณะการปฏิบัติ มีเพียง 2-3 คนที่มีบทบาทในการทำงาน” (กรรมการ, 2554 : สัมภาษณ์) และจากการที่คณะกรรมการถนนคนเดินภาคองค้ำไม่ได้มาจากการเลือกตั้งนั้น สมาชิกในชุมชนไม่สามารถรู้ได้ว่าใครเป็นกรรมการบ้าง ใครทำหน้าที่อะไร หมดวาระเมื่อไหร่ และผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร เพราะสมาชิกชุมชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการสรรหากรรมการมาตั้งแต่ต้น อีกทั้งจากการสัมภาษณ์ได้พบว่าทัศนคติของคณะกรรมการบางท่านมีความเห็นว่า คณะกรรมการที่มาจากการเลือกตั้ง จะทำให้งานบริหารจัดการถนนคนเดินภาคองค้ำยุ่งยากมากขึ้น “เลือกตั้งจะทำงานร่วมกันลำบาก เพราะว่าเกี่ยวกับผลประโยชน์ ได้บ้างเสียบ้างไม่เป็นไร ได้มากกว่าเสียก็โอเค ” (กรรมการท่านหนึ่ง, 2554 : สัมภาษณ์)

5.4.3 ลักษณะการบริหารจัดการถนนคนเดินภาคองค้ำ

ถนนคนเดินภาคองค้ำในปัจจุบัน เป็นตลาดขนาดใหญ่จัดบนถนนตลาดจีน (ตลาดเก่า) และตามซอยตัดต่างๆเป็นระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร มีแผงค้ากว่า 700 แผง ไม่รวมถึงบ้านที่เปิดเป็นร้านค้า คณะกรรมการบริหารงานภาคองค้ำในปัจจุบันมีเพียงคณะกรรมการ 2-3 คน ที่มีบทบาทนำ ทำหน้าที่อย่างแข็งขัน ในการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยให้ผู้ค้าอยู่ในกติกาที่ตกลงกันได้ ดูแลความเรียบร้อยของภาค ดูแลการจราจรในชุมชน และดูแลการประชาสัมพันธ์ ในบริบทเช่นนี้บุคลากรมีน้อย แต่ตลาดมีขนาดใหญ่ จึงทำให้การบริหารเป็นลักษณะการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน การบริหารลักษณะเช่นนี้จะไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะมีการวางแผนพัฒนาต่อยอดเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ หรือพัฒนาเพื่อประโยชน์ใดๆต่อชุมชนหรือจังหวัดลำปางได้อีก ทั้งๆที่ชุมชนภาคองค้ำมีศักยภาพที่จะพัฒนาในด้านต่างๆไปได้อีกมาก กรรมการท่านหนึ่งที่มีบทบาทนำได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “ถนนคนเดินภาคองค้ำถึงจุดอึดตัวแล้ว จะหยุดไว้แค่นี้ ไม่มีการพัฒนาอีก

คนทำงานมีไม่พอบรรลุดัตถุประสงค์ในชุมชนและในจังหวัดลำปางมีเศรษฐกิจดีขึ้นก็เพียงพอแล้ว” (กรรมการท่านหนึ่ง, 2554 : สัมภาษณ์)

5.4.4 ผลจากการจัดการถนนคนเดินภาคองค้ำ

เนื่องจากถนนคนเดินภาคองค้ำเป็นการจัดกิจกรรม ที่มีการใช้พื้นที่ของชุมชนในการจัดกิจกรรมและมีกลุ่มต่างๆเข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก เช่น กิจกรรมการค้าขาย สันทนาการ การแสดงทางวัฒนธรรมด้านต่างๆ จากการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม พบถึงผลจากการจัดการถนนคนเดินภาคองค้ำด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ ช่วยสร้างรายได้แก่คนในท้องถิ่น เกิดการพัฒนารูปแบบสินค้าใหม่ๆ
2. ด้านสังคม เกิดเป็นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง เป็นพื้นที่นันทนาการสำหรับคนในจังหวัดลำปางและต่างจังหวัด เกิดเป็นพื้นที่สำหรับพบปะกันสร้างความสัมพันธ์ในสังคม
3. ด้านวัฒนธรรม เป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้ทางประวัติศาสตร์ ศิลปะและสถาปัตยกรรม แต่วิถีชุมชนดั้งเดิมถูกทำลาย ความเจริญและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เข้ามาทำให้คนเห็นแก่ตัว เกิดความขัดแย้งในชุมชน
4. สิ่งแวดล้อม เกิดมลภาวะทางอากาศฝุ่นละอองจากคนเดินจำนวนมาก ท่อไปเสีย ควันจากการประกอบอาหาร

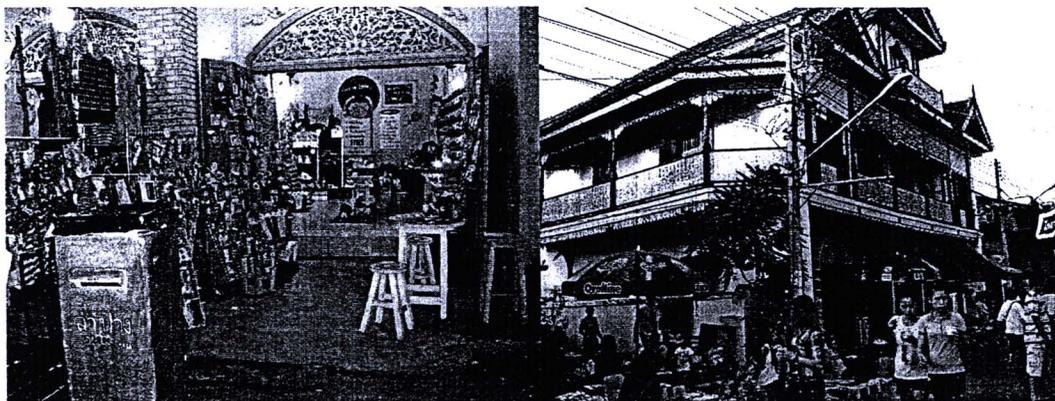
5.4 สรุปทวิเคราะห์การจัดการภาคองค้ำ

ในการศึกษาโดยการใช้สัมภาษณ์และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมจึงสรุปได้ว่าลักษณะที่มาของคณะกรรมการบริหารงาน และลักษณะการบริหารงานรูปแบบดังกล่าวมาข้างต้นนั้น เป็นลักษณะที่ไม่เอื้ออำนวยที่จะให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มต่างๆ ได้มากนัก ดังมีรายละเอียดดังนี้

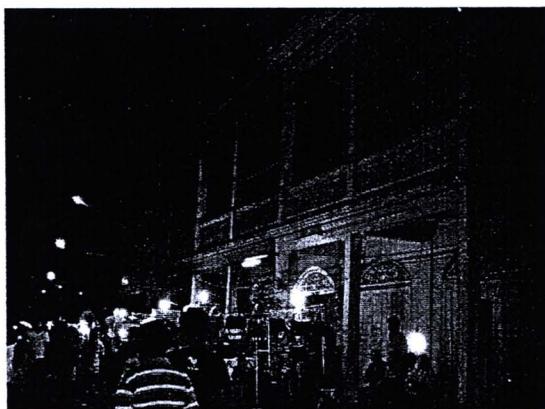
วิธีการแต่งตั้งกรรมการบริหารงาน ทำให้สมาชิกชุมชนผู้สนใจที่มีความรู้ความสามารถ มีจิตอาสาจะเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารภาค ไม่สามารถมีโอกาสเข้าร่วมบริหารงานได้

วิธีการบริหารงาน การบริหารงานที่ไม่เป็นระบบ ทำให้สมาชิกไม่มีช่องทางในการมีส่วนร่วมได้มากเท่าที่ควร เช่น ไม่จัดให้มีการประชุมระหว่างคณะกรรมการภาคกับชุมชน เพื่อปรึกษาหารือในเรื่องต่างๆ หรือเวทีแสดงความคิดเห็น ไม่มีโอกาสวางแผนงาน ประเมินผลงาน และการบริหารงานจะเป็นลักษณะทำในกลุ่มที่มีบทบาทนำ ทำให้กรรมการอื่นๆ ไม่ได้แสดงบทบาทที่จะมีส่วนร่วมมากนักและมักเกิดความขัดแย้งขึ้น ลักษณะการมีส่วนร่วมจึงเป็นลักษณะการมีส่วนร่วมเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของตัวเองเท่านั้น เช่น ร่วมจำหน่ายสินค้าและการไม่มีแนวคิดในการวางแผนพัฒนาในด้านต่างๆ ทำให้ไม่มีโอกาสให้มีสมาชิกชุมชนหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่มีศักยภาพ มามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาต่อ ยอด

และยังได้พบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ที่น่าสนใจ คือ สมาชิกในชุมชนทั้งผู้อาศัยอยู่ในชุมชน ผู้ค้าขายในถนนคนเดินกาดกองต้า ต่างมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมถนนคนเดินมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

ดีกเก่าบางบ้านให้เช่าทำร้านค้าขายของที่ระลึก หน้าอาคารหม่องง่วนสิ้นยามราตรีจะใช้เป็นลานทำการแสดง

ภาพที่ 6 บรรยากาศการค้าขายสินค้าบนถนนคนเดินกาดกองต้า หน้าอาคารเขียนซีไทลิกี ดีกแถวเก่าสวยงามสไตล์ตะวันตกผสมจีน ที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม

บทที่ 6

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษามีส่วนร่วมของชุมชนภาคองค้ำในการจัดการถนนคนเดินภาคองค้ำ อำเภอเมืองจังหวัดลำปาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนภาคองค้ำ ในการจัดการถนนคนเดินภาคองค้ำในปัจจุบัน 2. เพื่อวิเคราะห์ถึงผลกระทบจากการจัดการถนนคนเดินภาคองค้ำที่มีต่อชุมชน 3. เพื่อเสนอแนะรูปแบบที่เหมาะสมของการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการถนนคนเดินภาคองค้ำ

ซึ่งกระบวนการคำตอบในการศึกษารั้งนี้ วิเคราะห์ผ่านการศึกษเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รวบรวมข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ใช้การสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือก จากกรอบประเด็นที่ผู้ศึกษาได้ตั้งขึ้นมา 78 ชุด โดยมีแบบสัมภาษณ์จำนวน 6 ชุด แยกตามประเภทของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 6 กลุ่ม ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 จำนวน 5 ชุด สำหรับสมาชิกสภาเทศบาลและข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้อง แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 จำนวน 5 ชุด สำหรับกรรมการภาคองค้ำ/ผู้ปฏิบัติงาน แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 3 จำนวน 16 ชุด สำหรับผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนภาคองค้ำเหนือ แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 4 จำนวน 16 ชุด สำหรับผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนภาคองค้ำใต้ แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 5 จำนวน 16 ชุด สำหรับผู้ที่ขายของถนนคนเดินภาคองค้ำ แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 6 จำนวน 20 ชุด สำหรับผู้มาท่องเที่ยวในถนนคนเดินภาคองค้ำ

การเข้าไปสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory Observation) การร่วมประชาคมร่วมกับชุมชนและการร่วมจำหน่ายสินค้าในถนนคนเดินภาคองค้ำ และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participatory Observation) เพื่อเก็บข้อมูลทางกายภาพของชุมชนภาคองค้ำ โดยสามารถแบ่งประเด็นสรุปและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

- 6.1 การมีส่วนร่วมของผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนภาคองค้ำในการจัดการถนนคนเดินภาคองค้ำ
- 6.2 วิเคราะห์ผลกระทบจากการจัดการถนนคนเดินภาคองค้ำที่มีต่อชุมชน
- 6.3 เพื่อเสนอแนะรูปแบบที่เหมาะสมของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการถนนคนเดินภาคองค้ำ

6.1 การมีส่วนร่วมของผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนภาคกลางในการจัดการถนนคนเดินภาคกลาง

ถนนคนเดิน (Walking Street) เป็นแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบหนึ่งที่มีการใช้พื้นที่ในเมืองให้เกิดประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ และกิจกรรมลักษณะนี้กำลังเป็นที่นิยมกันแพร่หลายเพราะไม่ต้องใช้ต้นทุนมาก ประกอบกับชุมชนภาคกลาง มีต้นทุนทางวัฒนธรรมสูงอยู่แล้วและมีลักษณะโดดเด่นกว่าชุมชนอื่นๆ คือศิลปวัฒนธรรมสถาปัตยกรรมเก่าแก่อายุกว่า 100 ปี (Adolf. 1993) มีลักษณะทางกายภาพของชุมชนทั้งหมด 2 ผังถนนคดโค้งไปประมาณ 2 กิโลเมตร เลียบขนานไปกับแม่น้ำวัง ภาคกลางดำเนินกิจกรรมมาได้เข้าปีที่ 6 แล้วโดยการใช้พื้นที่ของชุมชนภาคกลางในการทำกิจกรรม ซึ่งในชุมชนมีทั้งผู้อยู่อาศัย ผู้ค้าขาย วัด และกลุ่มของคณะกรรมการจัดการภาคกลาง ผู้ศึกษาจึงได้แบ่งประเด็นสรุปอภิปรายรูปแบบการมีส่วนร่วมของแต่ละกลุ่มของผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนไว้ดังนี้

6.1.1 การมีส่วนร่วมของผู้อยู่อาศัย

ภาคกลาง เป็นชุมชนเก่าแก่ดั้งเดิม อยู่บน 2 ผังถนนตลาดจีน (ตลาดเก่า) เลียบขนานไปกับแม่น้ำวัง ยุคการค้าทางน้ำรุ่งเรือง มีผู้เข้ามาอยู่อาศัยกันหลายเชื้อชาติอยู่ร่วมกันเพื่อทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ต่อมาเกิดการเปลี่ยนแปลงบริบททางเศรษฐกิจของเมืองลำปางในอดีตยุครถไฟสายเหนือมาถึงลำปาง ชุมชนภาคกลางจึงกลายสำหรับอยู่อาศัยที่อยู่กลางใจเมืองลำปาง และได้แยกออกเป็นชุมชนภาคกลางเหนือ ชุมชนภาคกลางใต้ มีขนาดของชุมชนเป็นชุมชนขนาดใหญ่พอสมควรที่จะเกิดการผสมผสานศักยภาพ มีความสัมพันธ์อันดีและมีความรับผิดชอบต่อกัน (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2544:14)

ภาคกลางจึงมีลักษณะเป็นชุมชนเมือง ผู้ที่อาศัยมีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย ซึ่งส่วนมากจะออกไปประกอบอาชีพนอกชุมชนและกลับมาเพื่อพักอยู่อาศัย เช่น หมอ พยาบาล ข้าราชการทหาร ครู ธุรกิจส่วนตัว ค้าขาย รับจ้าง เป็นต้น การที่กลุ่มผู้อยู่อาศัยเหล่านี้จะมีเวลาร่วมกิจกรรมนั้น จะมีโอกาสน้อยและไม่ค่อยจะสม่ำเสมอ ส่วนมากผู้ที่มักจะเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนได้อย่างสม่ำเสมอจึงเป็นผู้สูงอายุ การมีส่วนร่วมของผู้อยู่อาศัยจึงมีปัจจัย อาชีพ และอายุ (ประยูร ศรีประสาธน์. 2542:5) เป็นปัจจัยสำคัญและแม้จะไม่ค่อยได้ร่วมกิจกรรมเท่าใดนัก แต่ก็มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม (สถาพร อิทธิพงษ์.2536) สอดคล้องตามแนวคิด ของ ฟอรรนารอฟ (Fornaroff.1980:104) ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมใช้บริการจากโครงการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ สำหรับผู้ที่อาศัยในชุมชนที่ได้รับผลประโยชน์โดยตรงคือ รายได้จากการจัดกิจกรรม เช่น แบ่งพื้นที่ให้ผู้ค้าขายสินค้า ให้เช่าจอดรถ และ

ผลประโยชน์ทางอ้อม คือ การที่อยู่อาศัยในแหล่งเศรษฐกิจที่ทำการค้าขายได้ ทำให้มูลค่าที่อยู่อาศัยเพิ่มสูงมากขึ้น และได้มีความรู้สึกภาคภูมิใจในถิ่นที่อยู่ที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญที่ได้รับรางวัลต่างๆมากมาย

ในการศึกษาพบว่า ผู้อยู่อาศัยได้รับปัญหาผลกระทบ จากการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน กาดกองต้าอยู่หลายประการ เช่น การไม่ได้รับความสะดวกในการเข้าออกที่อยู่อาศัย มลภาวะฝุ่นละอองเพราะมีคนมาท่องเที่ยวจำนวนมาก ทั้งฝุ่นจากการเดิน และควันท่อไอเสียจากรถ รวมถึงควันไฟจากการปิ้งย่างอาหาร เสียงดังจากผู้ค้าขณะเก็บของกลับบ้านเมื่อเสร็จกิจกรรม เสียงดังจากการประชาสัมพันธ์ (วัชรวิรรณ ศศิพลิน. 2549) แต่ทั้งนี้ผู้ศึกษามีมุมมองว่า ปัญหาและผลกระทบจากการจัดการถนนคนเดินกาดกองต้า นั้น หากผู้อาศัยอยู่ในชุมชนจะมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น 'เพื่อเสนอถึงปัญหาผลกระทบ และหาวิธีการจัดการเข้ามาแก้ไขปัญหานั้น ให้เบาบางหรือคลี่คลายลงไปได้'

6.1.2 การมีส่วนร่วมของผู้ค้า

ชุมชนกาดกองต้าเป็นชุมชนเมืองอยู่ใกล้แหล่งเศรษฐกิจสำคัญของเมืองลำปาง ลักษณะของชุมชนจึงเป็นที่อยู่อาศัย และรองรับกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในพื้นที่เศรษฐกิจ เช่น ร้านตัดเสื้อผ้า ร้านตัดผม ร้านอาหาร หอพัก และลักษณะกิจการของจะเป็นกิจการขนาดเล็กประกอบกิจการภายในครอบครัว การที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้าขึ้นนั้น ผู้ค้าในชุมชนจะเป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมรับประโยชน์โดยตรง เพราะมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ตามแนวคิดเศรษฐกิจชุมชน (สุเมธ ตันดิเวชกุล. 2541:102) ที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดการร่วมกัน รู้จักพึ่งตัวเอง รู้จักใช้ทรัพยากร เพิ่มมูลค่าทรัพยากร มุ่งเกิดรายได้ต่อกัน ครอบครัว ชุมชน และผู้ค้า มีโอกาสที่จะรับทราบถึงกฎระเบียบต่างๆ ที่กลุ่มคณะผู้บริหารจัดการกาดกองต้าประกาศใช้ ในลักษณะของการมีส่วนร่วมจึงเป็นลักษณะการมีส่วนร่วมแบบชายขอบ ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจไม่เท่าเทียมกัน ฝ่ายหนึ่งรู้สึกว่าคุณอำนาจกว่า มีทรัพยากรหรือความรู้ดีกว่า สอดคล้องกับแนวคิดของ บังอร ฤทธิภักดี (2528, หน้า 27-28) ที่ แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้ 3 ระดับ คือ การมีส่วนร่วมแบบชายขอบ การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์เพราะในการจัดการถนนคนเดินกาดกองต้า นั้น ทางคณะกรรมการจะเป็นผู้ประกาศใช้ระเบียบข้อปฏิบัติสำหรับผู้ค้า ผู้ค้ามีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามข้อปฏิบัตินั้น ไม่มีส่วนในการเสนอความคิดเห็นใดๆ

แต่อย่างไรก็ตาม แม้เป็นการมีส่วนร่วมแบบชายขอบของผู้ค้า กิจกรรมก็สามารถดำเนินไปได้ ปัจจุบันนี้เข้าสู่ปีที่ 6 แล้ว กิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้าได้ขยายพื้นที่ในการจัดกิจกรรมเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม เพราะผู้ค้าได้รับการตอบสนองรับผลประโยชน์จากกิจกรรมโดยตรง

6.1.3 การมีส่วนร่วมของวัด

วัดเป็นองค์กรทางศาสนา ไม่สามารถค้าขายจำหน่ายสินค้าได้ดังประชาชนทั่วไปในกิจกรรมถนนคนเดินภาคกลางได้ จึงไม่มีผลประโยชน์ใดๆ โดยตรง แต่ในบางพื้นที่ที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินเช่นเดียวกับถนนคนเดินภาคกลาง วัดก็จะได้รับประโยชน์ทางอ้อม เช่น ให้ผู้ค้าเข้ามาค้าและได้รับค่าบำรุงวัดหรือเปิดวัดร่วมกิจกรรมให้บรรดานักท่องเที่ยวได้ทำบุญไหว้พระเมื่อมาท่องเที่ยวในถนนคนเดิน หรือใช้บริเวณวัดเป็นที่จอดรถ ในการศึกษาพบว่าวัดเกาะวาลุการามวัดแห่งเดียวในชุมชนซึ่งอยู่คู่กับชุมชนมากกว่าร้อยปี ในปัจจุบันการจัดกิจกรรมถนนคนเดินภาคกลาง ทำให้วัดและคณะกรรมการมีความขัดแย้งกัน จึงทำให้วัดไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดการใดๆ ในถนนคนเดินภาคกลาง

อย่างไรก็ตามผู้ศึกษามีมุมมองว่าหากทางคณะกรรมการจัดการภาคกลาง และทางวัดหันหน้าเข้ามาปรับความเข้าใจกัน พูดยคุยกัน มีการประชุมหารือกัน เพื่อหาแนวทางปฏิบัติร่วมกันในการแก้ไขปัญหา ทางกิจกรรมถนนคนเดินก็จะได้รับประโยชน์อีกมาก ทั้งเรื่องศิลปวัฒนธรรมที่สามารถนำมาจัดแสดงเสริมการท่องเที่ยวได้รวมถึงสามารถสร้างเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ศาสนา และวัฒนธรรมของเขาวงกตและบุคคลทั่วไป อีกทั้งบริเวณวัดที่กว้างขวางสามารถทำกิจกรรมได้อีกมากหรือใช้พื้นที่สำหรับที่จอดรถเพื่อแก้ปัญหาเรื่องที่จอดรถที่ชุมชนประสบปัญหาอยู่ได้ และวัดก็น่าจะได้รับประโยชน์ในกิจการได้ทะนุบำรุงวัดรวมถึงมีโอกาสได้เผยแพร่ศาสนาแก่เขาวงกต และประชาชน ในโอกาสที่ได้ร่วมกิจกรรมถนนคนเดินภาคกลาง(เสรี วังส์ไพจิตร. 2534)

6.1.4 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ

คณะกรรมการบริหารจัดการถนนคนเดินภาคกลาง ปฏิบัติหน้าที่ในภาระความรับผิดชอบของคณะกรรมการอยู่แล้วในการบริหารจัดการในการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการถนนคนเดินภาคกลางนั้นสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน คือ 1.การริเริ่มโครงการ 2. การวางแผนกำหนดวัตถุประสงค์ 3.การดำเนินโครงการ 4. การประเมินโครงการ (อภิัญญา กังสนารักษ์. 2544:14-15) ในรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการปัจจุบันในการบริหารจัดการถนนคนเดินภาคกลางนั้น จะเป็นไปในขั้นตอนที่ 3. คือ การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน จากการศึกษาพบว่า ในปัจจุบันลักษณะการดำเนินงานของคณะกรรมการภาคนั้นมีกรรมการเพียง 2-3 ท่าน ที่มีบทบาทนำ อีกหลายท่านมีเพียงชื่อเป็นคณะกรรมการแต่ไม่ได้รับร่วม

ปฏิบัติงาน และการศึกษาโดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการพบว่าทัศนคติของคณะกรรมการส่วนใหญ่นั้นคิดว่าคณะกรรมการควรมาจากการแต่งตั้งเพราะจะทำให้ทำงานด้วยกันได้ง่าย

จากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมผู้ศึกษาเห็นว่า แม้ว่าคณะกรรมการที่ปฏิบัติงานอยู่ทำหน้าที่อย่างแข็งขันมีความเสียสละทั้งกำลังทรัพย์และแรงงานก็ตาม ในกิจกรรมลักษณะนี้ต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้ มีความเสียสละ ความสามารถหลายด้านต่าง ๆ กันในการบริหารจัดการ และปัญหาข้อจำกัดในการทำงานเป็นหมู่คณะ เป็นสาเหตุต่อเนื่องมาจากการวิธีการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารจัดการภาค โดยคัดเลือกมาจากคณะกรรมการชุมชนเพียงไม่กี่คน ไม่ได้ใช้วิธีการเลือกตั้งโดยรับสมัครเลือกตั้ง จากสมาชิกในชุมชนทั้งภาคกองคำเหนือและภาคกองคำใต้ นั้น ทำให้มีโอกาสดูบุคลากรที่มีความสามารถตรงกับหน้าที่ที่จะรับผิดชอบน้อยลงไป และการเลือกตั้งเป็นวิธีประชาธิปไตยที่นานาอารยประเทศที่ทุกสังคมยอมรับ การที่คณะกรรมการที่มาจากการเลือกตั้งที่มาจากความหลากหลายนั้น เป็นที่กังวลของกรรมการบางท่าน ในชุดปัจจุบันว่าจะมีปัญหาในการทำงานร่วมกันซึ่งเป็นการคาดการณ์ตั้งแต่ปัญหายังไม่เกิด แม้คณะกรรมการชุดปัจจุบันมาจากการคัดเลือก ก็ประสบกับปัญหาการทำงานร่วมเป็นคณะเช่นกัน

การมีส่วนร่วมของเทศบาลนครลำปาง

ในการศึกษาพบว่าในขั้นตอนที่ 1. การริเริ่ม โครงการและขั้นตอนที่ 2. การวางแผนกำหนดวัตถุประสงค์นั้น (อภิญา กังสนารักษ์. 2544) เป็นขั้นตอนที่เทศบาลนครลำปางเข้ามาดำเนินการร่วมกับชุมชนในช่วงแรกของการดำเนินกิจกรรมเป็นการดำเนินกิจกรรมของเทศบาลนครลำปาง ตามนโยบายและกลยุทธ์พัฒนาเศรษฐกิจเพื่อกระตุ้นภาวะเศรษฐกิจในเขตเทศบาลนครลำปาง และรองรับการค้าขายรูปแบบถนนคนเดินและถนนอาหารปลอดภัย โดยมีการเริ่มต้นอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา ซึ่งต่อจากนั้นเมื่อ วันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2549 ชุมชนภาคกองคำเหนือและชุมชนภาคกองคำใต้ได้ร่วมกันร้องขอเทศบาลนครลำปางในการบริหารจัดการถนนคนเดินภาคกองคำด้วยชุมชนเอง

6.2 วิเคราะห์ผลกระทบจากการจัดการถนนคนเดินภาคกองคำที่มีต่อชุมชน

ในลักษณะของการมีส่วนร่วมของชุมชนรวมถึงเทศบาลนครลำปางดังกล่าวมาข้างต้นนั้น เป็นผลให้ชุมชนภาคกองคำได้รับผลกระทบโดยตรง ทั้งผลกระทบด้านบวกและผลกระทบด้านลบ ผลกระทบด้านบวกซึ่งเป็นผลประ โยชน์ของชุมชนหรือผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเอง เช่น การเกิดประโยชน์ต่อชุมชนในแง่เศรษฐกิจ อาคารบ้านเรือนทั้งเก่าและใหม่ได้รับการตกแต่งให้สวยงามขึ้น บางอาคารได้ถูกปรับปรุงเป็นร้านค้ามีการเข้ามาประกอบกิจการในชุมชนเพิ่มมากขึ้น มีหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และส่วนท้องถิ่นชุมชนอื่นๆ รวมถึงนักศึกษาเข้ามาศึกษาดูงานในด้าน

ต่างๆทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดการตื่นตัวเห็นความสำคัญของชุมชนมากขึ้นที่จากเดิมเป็นแต่เพียงที่อยู่อาศัย และยังมีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดความต้องการอยากมีส่วนร่วมในการจัดการมากขึ้น และเป็นปัจจัยที่มีส่วนให้ชุมชนเข้าร่วมพัฒนาท้องถิ่น (อรอนงค์ ธรรมกุล.2539 : 136-145)

ส่วนผลกระทบอีกด้านลบ ทำให้วิถีชีวิตชุมชนเดิมเปลี่ยนไป ในการจัดกิจกรรมภาคและผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ทำให้คนในชุมชนเกิดความขัดแย้งกัน หรือความขัดแย้งระหว่างกรรมการชุมชนบางท่านกับวัด ผู้อาศัยในชุมชนไม่ได้รับความสะดวกในการเข้าออกที่อยู่อาศัย เกิดมลภาวะฝุ่นละอองเพราะมีคนมาท่องเที่ยวจำนวนมากทั้งฝุ่นจากการเดิน และควันท่อไอเสียจากรถหลายเท่าตัว รวมถึงควันไฟจากการปิ้งย่างอาหาร เสียงดังจากผู้ค้าขะเคียบของกลับบ้านเมื่อเสร็จกิจกรรม เสียงดังจากการประชาสัมพันธ์ ขยะมูลฝอย การจราจรติดขัด ในมุมมองของผู้ศึกษามองว่า หากทุกกลุ่มในชุมชนให้ความร่วมมือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมมากขึ้น จะเป็นการแก้ไขปัญหาผลกระทบของชุมชนได้เพราะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบย่อมทราบและเข้าใจถึงปัญหาได้ดี และบางกลุ่มก็คือผู้ก่อปัญหาให้เกิดผลกระทบนั่นเอง รวมถึงปัญหาบางอย่างที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรม คณะกรรมการภาคหรือชุมชนอาจไม่มีศักยภาพที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆได้เอง อาจต้องอาศัยความร่วมมือจากภายนอกชุมชน เช่น ดำรวจจราจร เทศบาลนครลำปาง หรือแม้แต่ชุมชนใกล้เคียง

อภิปรายผล

กิจกรรมถนนคนเดินภาคองค้ำดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องมาเป็นปีที่ 6 แล้ว และประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง ทั้งการกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนและจังหวัดลำปางรวมถึงเป็นแหล่งเรียนรู้ ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม กิจกรรมที่ดำเนินมาได้อย่างต่อเนื่องนี้ อยู่ภายใต้ความร่วมมือของทุกภาคส่วนในชุมชน นอกชุมชน และเทศบาลนครลำปาง จะเห็นได้ว่า การดำเนินกิจกรรมก่อนหน้านี้หลายครั้งที่ผ่านมานั้นไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรนั้น มาจากสาเหตุไม่ได้รับการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนอื่นเท่าที่ควร เช่น หน่วยงานที่เข้ามาเริ่มดำเนินกิจกรรมในลักษณะถนนคนเดินในครั้งนั้นที่ผ่านมานั้นไม่ได้ผลักดันงบประมาณดำเนินงานในการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเท่าที่ควร การไม่มีส่วนร่วมหรือมีส่วนร่วมน้อยของผู้ค้าที่มาจากนอกชุมชนซึ่งกิจกรรมครั้งก่อนๆที่ผ่านมานั้นมีผู้ค้ามาร่วมกิจกรรมน้อย การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวที่มีน้อยจากการที่การท่องเที่ยวในลักษณะถนนคนเดินยังไม่เป็นที่นิยมแพร่หลายและชุมชนภาคองค้ำยังไม่เป็นที่รู้จัก การมีส่วนร่วมของชุมชนก็มีน้อยเพราะยังไม่มีกระตุ้นตัวในการร่วมกิจกรรม ซึ่งต่างจากถนนคนเดินภาคองค้ำปัจจุบันที่ได้รับการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน แม้จะในระดับและลักษณะที่แตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่ม แต่กิจกรรมถนนคนเดินภาคองค้ำก็ได้ให้ผลประโยชน์แต่

ละกลุ่มอย่างทั่วถึงเกือบทุกกลุ่ม (ยกเว้น วัดเกาะวาลูการาม) การที่กิจกรรมถนนคนเดินภาคองค้ำ และอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภาคองค้ำนั้น เกิดจากการที่ไม่มีกฎ กติกา ระเบียบปฏิบัติ วิธีการชัดเจนในการสรรหาคณะกรรมการมาบริหารภาค และการบริหารจัดการของ คณะกรรมการบริหารจัดการภาคองค้ำก็ไม่เอื้อต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการ เช่น การจัด ประชุมรับฟังความคิดเห็นและปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในการจัดการกิจกรรม การประเมินผลงาน หรือระบบตรวจสอบเพื่อความโปร่งใส การมีข้อจำกัดในการมีส่วนร่วมการจัดการถนนคนเดิน ภาคองค้ำของชุมชนนี้ เป็นผลให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่อชุมชน เพราะการจัดการที่ขาดการ มีส่วนร่วมของชุมชนย่อมจะไม่สามารถตอบสนองความต้องการและวิถีชีวิตของชุมชนได้เท่าที่ควร

6.3 ข้อเสนอแนะรูปแบบที่เหมาะสมของการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการถนนคนเดินภาค องค้ำ

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการถนนคนเดินภาคองค้ำ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะรูปแบบที่เหมาะสมของการมีส่วนร่วมภายใต้แนวคิดชุมชน นิยมที่ให้ความสำคัญกับชุมชนในสังคม และการรวมตัวกันของสมาชิกของชุมชนร่วมกันดำเนิน กิจกรรมให้ก่อเกิดประโยชน์ต่อสมาชิกชุมชน รวมถึงสังคมโดยรวม โดยมุ่งหวังว่าทุกคนในชุมชน จะได้รับการช่วยเหลือดูแลจากชุมชน ดังมีข้อเสนอต่อไปนี้

1. คณะกรรมการถนนคนเดินภาคองค้ำควรมาจากการเลือกตั้ง หรือคัดเลือกบุคคลที่มีความสามารถภายใต้กฎเกณฑ์ที่เป็นระบบ มี กฎ ระเบียบ วิธีการชัดเจนและละเอียดรอบคอบ เพื่อที่จะเป็นวิธีสรรหาบุคคลที่มีความสามารถเหมาะสมกับงานในหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบ และ คณะกรรมการจัดการถนนคนเดินภาคองค้ำ จะร่วมคัดเลือกลงมติ หรือเชิญผู้ที่ทรงคุณวุฒิใน ชุมชนเป็นประธานจัดการภาค การบริหารจัดการภาคนี้ จะต้องแยกส่วนการบริหารจัดการ จาก การบริหารจัดการของคณะกรรมการชุมชน

2. ควรมีการปรับโครงสร้างคณะกรรมการจากเดิม ที่มีกรรมการรับผิดชอบในแต่ละ หน้าที่ เพิ่มเติมกรรมการที่รับผิดชอบในลักษณะแบ่งตามพื้นที่ ควรจัดให้มีกรรมการที่มาจาก การเลือกตั้งหรือจากการแต่งตั้งภายใต้กฎระเบียบชัดเจน ประจำพื้นที่กระจายอยู่ประจำล๊อคต่างๆ ตามลักษณะพื้นที่ของชุมชนที่มีชอยตัดต่างๆเป็นบล็อคชัดเจน ซึ่งมีทั้งหมดจำนวน 16 บล็อค คือ ภาคองค้ำเหนือ 8 บล็อค ภาคองค้ำใต้ 8 บล็อค โดยกรรมการจะต้องเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในบริเวณบ ล็คนั้นๆ เพื่อที่กรรมการประจำบล็อคนั้นจะได้ร่วมกับเพื่อนบ้านในบล็อคของตนเองดูแลความ เรียบร้อยต่างๆในการจัดกิจกรรมถนนคนเดินภาคองค้ำ จะเป็นการมีส่วนร่วมในการจัดการได้ อย่างทั่วถึงมากขึ้น เพราะถนนคนเดินภาคองค้ำจัดกิจกรรมเป็นระยะทางยาวประมาณ 2 กิโลเมตร

และตามลักษณะชุมชนที่เป็นชุมชนเมือง มีลักษณะทางกายภาพของชุมชนที่อยู่ตาม 2 ฝั่งของถนน ตลาดจีน(เก่า) ทำให้สมาชิกในชุมชนรู้จักกันไม่ทั่วถึง จากการมีกรรมการประจำบล็อกนี้จะทำให้เกิดลักษณะตัวแทนที่แท้จริง กระจายไปตามแต่ละบล็อกเข้าร่วมในการจัดการถนนคนเดินภาค กองดำ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยภาคประชาชน เป็นการสร้างเครือข่ายย่อยๆในชุมชน และจะนำมาให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง

3. ในการจัดการถนนคนเดินภาคกองดำภายใต้รูปแบบคณะกรรมการนั้น ควรมีการประชุมหรือจัดเป็นเวทีสาธารณะอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยมีการประชุมคณะกรรมการเดือนละ 1 ครั้ง ประชุมสมาชิกชุมชน ประมาณสามเดือนต่อ 1 ครั้ง เพื่อรับฟังความคิดเห็นและรับทราบปัญหาของการจัดกิจกรรม และหาแนวทางการพัฒนากิจกรรมถนนคนเดินให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น เพื่อตอบสนองผลประโยชน์ของชุมชน และให้มีความสอดคล้องกับบริบทต่างๆภายนอกชุมชน เช่น นโยบายต่างๆของจังหวัดลำปาง และนโยบายระดับประเทศ

4. การจัดการถนนคนเดินภาคกองดำ ควรมีการสร้างระบบตรวจสอบ เพื่อความโปร่งใสในการดำเนินกิจกรรม โดยมีการใช้ผู้มีคุณวุฒิในชุมชนร่วมกับคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นมาคณะหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นคณะกรรมการประจำพื้นที่ก็ได้

5. การจัดการถนนคนเดินภาคกองดำ ควรมีการประเมินผลในการจัดกิจกรรม เพื่อทราบถึงผลกระทบและได้ข้อมูลในการพัฒนาตลอดถึงการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การจัดทำแบบสำรวจความเห็นของสมาชิกในชุมชน ผู้ค้า และนักท่องเที่ยว

6. การจัดการภาคกองดำควรมีการประสานงานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น เทศบาลนครลำปาง จังหวัดลำปาง องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำปาง การท่องเที่ยว สถานศึกษา สถานีวิทยุ สถานีโทรทัศน์ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการจัดการและเกิดประโยชน์กับชุมชนเอง เช่น การขอความร่วมมือการแก้ไขปัญหาการจราจรจากตำรวจจราจร หรือชุมชนอื่นๆใกล้เคียง หรือการประสานขอความร่วมมือในการขอสนับสนุนงบประมาณเพื่อกำหนดกิจกรรมต่างๆเพื่อพัฒนากิจกรรม เป็นต้น

7. การจัดการถนนคนเดินภาคกองดำควรให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ชุมชนมีอยู่ซึ่งทำให้ชุมชนมีลักษณะโดดเด่นกว่าชุมชนอื่น ควรส่งเสริมเชิญชวนให้สมาชิกชุมชนและเยาวชนในชุมชนภาคกองดำเข้าร่วมในกิจกรรม ที่มีรูปแบบกระตุ้นจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การปฏิบัติตนเป็นเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่มัคคุเทศก์ ให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชนที่น่าสนใจให้แก่ักท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง นักท่องเที่ยวทั้งต่างชาติและต่างถิ่น โดยเฉพาะตึกอาคารเก่าต่างๆในชุมชนมีความเป็นมาอย่างไรที่ได้รับรางวัลต่างๆมา ควรฝึกเยาวชนในชุมชนทำหน้าที่มัคคุเทศก์น้อยเพื่อเป็นการสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกรักและหวงแหน

ท้องถิ่น ตลอดจนการเชิญชวนให้คนในชุมชนและผู้ค้าเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหา ส่งเสริม การอนุรักษ์วัฒนธรรม ด้วยการพูดภาษาพื้นเมือง การแต่งกายพื้นเมือง จำหน่ายสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ชุมชน หรือเป็นสินค้าพื้นถิ่น นอกจากเป็นการสืบสานวัฒนธรรมของชุมชนให้คงอยู่แล้ว จะเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับการท่องเที่ยวเพิ่มกลุ่มนักท่องเที่ยวให้หลากหลายและมีคุณภาพมากขึ้นเพราะกิจกรรมถนนคนเดินกาตองดำไม่ได้มีแค่การจำหน่ายสินค้า แต่มีศิลปะ วัฒนธรรม สถาปัตยกรรม ให้เรียนรู้และศึกษา เพราะในชุมชนมีทั้งวัดเกาะวาสุการามที่เก่าแก่ มีอาคารเก่าแก่หลายอาคารที่มีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจ การเพิ่มขึ้นของการท่องเที่ยวนี้ก็จะส่งผลถึงการเพิ่มขึ้นของผลทางเศรษฐกิจด้วยแต่จะเป็นวงกว้างกว่าเดิม และเป็นการใช้ประโยชน์จากต้นทุนเดิมที่ชุมชนมีอยู่แล้ว

ภาพสินค้าต่างๆที่ผู้ค้าเอามาวางจำหน่าย

สินค้าจากโรงงาน

ภาพที่ 7 สินค้าจากโรงงาน

สินค้าประเภทกีฬาพที่เด็กวัยรุ่นชื่นชอบ

บรรยากาศร้านข้าวปั้นพื้นเมืองร้านชื่อดัง

ของกอดดำ นักท่องเที่ยวมากาดกอดดำต้องแวะชิม

ภาพที่ 8 อาหารพื้นเมือง